MAIKLING BERSIYON

KABABAIHAN, PATAWARIN NINYO KAMI!

LALAKI AT BABAE SA
PAG-AASAWA AT SA
IGLESYA
MAIKLI. MALINAW. KAPAKI-PAKINABANG.
HANS-JÖRG RONSDORF

KABABAIHAN, PATAWARIN NINYO KAMI!

Maikling Bersiyon

Lalaki at babae sa pag-aasawa at sa iglesya

Maikli. Malinaw. Kapaki-pakinabang.

Hans-Jörg Ronsdorf

Maaaring umorder ng limbag na edisyon (sa wikang Aleman) sa www.hans-joerg-ronsdorf.de

Halaga: € 3.80, hindi kasama ang bayad sa koreo.

Mabibili rin ang edisyong Aleman bilang Kindle eBook.

Ika-4 na edisyon, Nobyembre 2026 (edisyong Aleman)

Isinalin mula sa Aleman, 2026 – libreng ma-download: www.hans-joerg-ronsdorf.de

© Hans-Jörg Ronsdorf – nakalaan ang lahat ng karapatan.

Albis 6½, 87477 Sulzberg

Pag-aayos ng teksto: Hans-Jörg Ronsdorf

E-mail para sa pakikipag-ugnayan: hj-ronsdorf@t-online.de

ISBN ng edisyong Aleman: 978-3-9820715-6-5

Disenyo ng pabalat: Tobias Stricker

Pagwawasto: Gabriele Singer

Imprenta: www.wir-machen-druck.de

Saling ginamit sa edisyong Aleman, maliban kung may ibang nakasaad:

Elberfelder Übersetzung, Edition CSV, Hückeswagen www.csv-bibel.de (salin ng Bibliya sa Aleman)

Nilalaman

1 Paunang salita – Bakit isa pang aklat? **6**

2 Ang ating saligan – sa ano tayo nananangan? **9**

3 Balik sa simula – ang nais ng Diyos **11**

4 Kaayusan ng paglikha – kung mayroon man, alin? **15**

5 Ang darating – ngunit hindi kailanman ninais ng Diyos **17**

6 Si Jesus, ang Cristo, at ang mga babae **23**

6.1 Ang babaeng Samaritana sa balon ni Jacob **24**

6.2 Sa paanan ni Jesus – Marta at Maria **25**

6.3 Maria Magdalena, ang apostol ng mga apostol **25**

7 Ang iglesya bilang nobya at ang paglilingkod ng mga babae **27**

7.1 Si Pablo at ang kanyang mga kamanggagawang babae **27**

7.1.1 Febe – diyakono, lider at tagapagdala ng sulat 28

7.1.2 Isang huwarang mag-asawa: Prisca at Aquila 29

7.1.3 Junia – ang kilalang apostol na babae 29

8 May utos bang manahimik ang mga kapatid na babae? **31**

8.1 Ang pagsusuri sa mga propesiya **32**

8.2 Sipi ba ang talata 34 at 35? **33**

8.3 Dagdag ba nang kalaunan ang talata 34 at 35? **34**

9 May pagbabawal bang magturo ang mga kapatid na babae? **38**

10 Ang pagkasaserdote ng lahat ng mananampalataya **44**

11 Maaari bang maging elder ang mga kapatid na babae? **47**

12 Takip sa ulo – hanggang ngayon pa ba? **51**

13 Ang lalaki bilang ulo – isang-panig na pagpapasakop? **57**

14 Walang lalaki o babae **61**

15 Ang aming pagtatapat ng kasalanan **64**

16 Sa pagtatapos **66**

17 Iba pang mga aklat ng may-akda **70**

1 Paunang salita – Bakit isa pang aklat?

Noong Nobyembre 2020, lumabas ang aking aklat na "*Kababaihan, Patawarin Ninyo Kami!*" (*Frauen, vergebt uns!*). Gaya ng inaasahan, hindi nawala ang di-pagkaunawa, pati na ang galit, sapagkat nadama ng mga kapatid na lalaking tapat sa Bibliya na para bang binihag sila ng pamagat na ito. Bakit sila hihingi ng tawad, gayong ayon naman sa Banal na Kasulatan ang kanilang pananaw sa babae?

Ang usapin ay tungkol pa rin sa *dalawang magkasalungat na paninindigan – tingnan din ang paghahambing sa talahanayan sa ibaba.*

> Ang una ay nagtataguyod sa awtoridad ng lalaki bilang ulo ng babae. Ganito raw ang kaayusan ng paglikha bago pa ang pagkahulog sa kasalanan. Kaya nagpapasakop ang asawang babae sa kanyang asawa, tahimik siya sa pagsamba, at hindi siya nagtuturo at hindi namumuno sa mga lalaki, sa loob man o sa labas ng iglesya.
>
> Ang kasalungat na paninindigan ay nakakakita, mula pa sa simula ng paglikha, ng isang pagsasamang magkapantay at nagpupunan sa isa't isa – nang walang pagkakaiba sa hirarkiya. Ang pagpapasakop sa isa't isa ang humuhubog sa kanilang pagsasama. Sa iglesya, naglilingkod ang mga kapatid na babae sa lahat ng larangan, gaya rin ng mga kapatid na lalaki.

Kapwa ipinagtatanggol ang dalawang paninindigan gamit ang Bibliya. Ngunit hindi mapagtutugma ang dalawang pananaw na ito – iyan ang aking konklusyon matapos kong pag-aralan ang maraming aklat, makinig sa mga panayam at makibahagi sa maraming talakayan. Idinadaing ko ito sa Diyos! Nasa harap tayo ng isang mahirap na usaping teolohikal na, sa kasamaang-palad, naghahati sa mga iglesya. Nais ko sanang pagtalunan ito nang mas bukas, mas mahinahon at mas mapayapa.

Sa maliit na aklat na ito, ipinagtatanggol at ipinaliliwanag ko ang ikalawang paninindigan. Ang una ay pinanghawakan at itinuro ko hanggang ako'y 54 na taong gulang. Dahil sa pag-aaral ng Banal na Kasulatan, kinailangan kong lumipat sa ikalawang paninindigan. Tungkol dito, sumulat ako ng isang

malawak na aklat. Para sa maraming kapatid na babae, ang aklat na iyon ay isang paglaya na matagal na nilang inaasam, sinasadya man o hindi – isang ginhawa sa kalooban. May ilang tugon na nagpaluha sa akin dahil sa galak, ngunit dahil din sa lungkot. Sa paksang ito, marami pa rin ang hindi maayos. Ang may pananagutan dito ay ang mga kapatid na lalaki na nag-aakalang tama ang pagkaunawa nila sa Bibliya. Batay sa kanilang pagkaunawa, ipinagbabawal nila sa mga babae na magsalita sa pagsamba, magturo at gumanap ng tungkulin sa pamumuno. Maraming kapatid na babae ang hindi ito maunawaan o matanggap. Marami ang nagdurusa dahil dito, ngunit nananahimik sila tungkol dito.

Sa paglipas ng panahon, umabot na ang aking aklat sa maraming mambabasa, ngunit may mga kapatid na lalaki na ayaw itong basahin. Masyado raw itong masalimuot, masyadong mahaba, masyadong isang-panig, masyadong may kinikilingan, masyadong peminista. Kaya heto muli ang maikli at payak na aklat na ito. Para sa iba pa at mas malawak na materyal, tingnan ang aking homepage (sa wikang Aleman): **www.hans-joerg-ronsdorf.de**.

Kahit kumbinsido ako sa harap ng Diyos na tama ang aking ginagawa, maaari pa rin akong magkamali. Ngunit may pananagutan ako kay Cristo at sa Kanyang Salita. Ako rin ay nakatali sa aking budhi. Hindi ito isang purong teolohikal o abstraktong usapin; *ito ay tungkol sa kalahati ng katawan ni Cristo, tungkol sa mga tao at sa kanilang buhay!*

Hans-Jörg Ronsdorf, Sulzberg, Nobyembre 2026

Hirarkikong pananaw sa lalaki at babae: pagpapasakop, awtoridad, ulo: nakatuon sa hirarkiya	**Pagpupunan sa isa't isa nang walang hirarkiya: Galacia 3:28 – kayong lahat ay iisa kay Cristo! . Nakatuon sa mga kaloob**
Hirarkiya ng kaayusan ng paglikha: nasa itaas ng babae ang lalaki; magkasinghalaga, ngunit hindi magkapantay ang karapatan.	Nilikhang magkapantay, kapwa tagapagdala ng larawan ng Diyos, nagpupunan sila sa isa't isa, nang magkapantay, magkapantay ang katayuan.
Ang Genesis 3:16 – "siya ang mamamahala sa iyo" – ay itinuturing na tuntunin / utos at hindi negatibong bunga ng pagkahulog sa kasalanan.	Inilalarawan ng Genesis 3:16 ang malulungkot na bunga ng pagkahulog sa kasalanan, na hindi ninais ng Diyos at sa kasamaang-palad ay ganito nga ang nangyari sa kasaysayan.
Nadaya si Eva, kaya hindi maaaring magturo ang mga babae.	Sadyang nagkasala si Adan; si Eva ay nalinlang. Ang pagbabawal na magturo ay hindi tungkol sa kasarian, kundi kung ang turo ba ay ayon sa ebanghelyo o hindi.
Tahimik ang babae sa iglesya. Tahimik din siya sa sariling tahanan sa harap ng kanyang asawa kapag turo ang usapan.	Sama-samang nagpopropesiya ang mga lalaki at babae, gaya ng nangyari noong Pentecostes. Joel 2:28-29; Gawa 2:17
Ang pagiging ulo ay nangangahulugang awtoridad ng lalaki.	Ang ulo at ang katawan ay nagbibigay-diin sa pagkakaisa at sa pag-asa nila sa isa't isa.
Hindi maaaring magkaroon ng awtoridad ang mga babae sa lalaki.	Pagpapasakop sa isa't isa, pag-aari at awtoridad, 1 Corinto 7:4
Mga lalaki lamang ang maaaring mamuno at maging elder (matanda ng iglesya) at diyakono.	Ang mga espirituwal na kaloob ay hindi nakatali sa kasarian.
Ang Galacia 3:28 – "walang lalaki o babae … kayong lahat ay iisa kay Cristo" – ay tumutukoy lamang sa espirituwal na pagkakapantay sa kaligtasan, na hindi naman nag-aalis sa kaayusan ng paglikha.	Ang Galacia 3:28 ay paglalarawan ng bagong nilikha kay Cristo, na naroroon na ngayon sa iglesya. Doon mismo ganap na naglalaho ang lahat ng pagkakaibang sosyal, panlipunan at pangkasarian.

2 Ang ating saligan – sa ano tayo nananangan?

Ang batayan, oo, ang pamantayan ng lahat ng gawaing Kristiyano ay ang Bibliya lamang, at mananatili itong gayon. Kung paano ito nasa atin ngayon. Ito ang ating nag-iisa at maaasahang bukal. Sa pamamagitan nito dapat subukin ang lahat. Pati ang mga tradisyon. Napakatanda man o mas bago. Madalas, ipinapantay ang katotohanan ng Bibliya – o mas tumpak: kung paano natin ito nauunawaan – sa tradisyong Kristiyano. Ang mga tradisyon ay maaaring nakasalig sa maling pagkaunawa sa Kasulatan. Ganoon din kapanlinlang ang pakikiayon sa diwa ng panahon. Sa paglipas ng panahon, nag-iipon at tumitibay ang mga paniniwala at gawaing lipas na, sapagkat sinasalamin nila ang kultura ng mga nakaraang siglo o kahit ng ilang dekada lamang.

Nagiging hadlang ang mga ito sa ebanghelyo.

Ngayon, sinasabi ng ilan, nang may kaunting pagmamalabis: Sa Bibliya, mapatutunayan ang kahit ano. Talagang hamon ito sa atin, sapagkat totoo ang pahayag na ito. Napakaraming magkakasalungat na opinyon ng mga Kristiyano, na pawang ibinabatay sa Bibliya, mahusay man o hindi gaanong mahusay. Walang paksa sa Bibliya na walang dalawa o higit pang interpretasyon.

May mga tuntunin o prinsipyo na dapat isaalang-alang sa pagbasa ng Bibliya at sa paglalapat nito sa ating personal na buhay o sa buhay ng iglesya. Babanggitin ko ang ilan na mahalaga para sa ating paksa at sa anumang ibang paksa.

Kanino nagsasalita ang teksto? Ang mga tagubilin sa Lumang Tipan, halimbawa sa mga saserdote, ay hindi na maaaring iturin na may bisa para sa buhay ng iglesya ngayon. Ito ang tinatawag na "pagpapaliwanag ng Bibliya ayon sa kasaysayan ng pagliligtas". Tinitingnan kung sa anong panahon at para sa anong panahon may bisa ang mga pahayag. Nakatuon ba ang mga pahayag sa bansang Israel o sa iglesya ng Bagong Tipan?

Malinaw at tiyak ba ang isang tagubilin para sa buhay ng iglesya, at lumilitaw ba ito nang ilang ulit? Kung gayon, masasabing ito'y isang

pamantayang pangkalahatan na lampas sa panahon. Sa kabilang banda, ang mahihirap na teksto – lalo na kung minsan lamang lumilitaw sa Bagong Tipan ang kanilang pangunahing pahayag at hindi nagkakasundo tungkol dito ang maraming teologo at tagapagpaliwanag na tapat sa Bibliya – ay hindi dapat gawing mga pamantayang nagbubuklod sa lahat.

Mapagpasya ang konteksto ng teksto. Ang mga pahayag na hinugot mula sa kanilang konteksto ay kayang sumuporta sa kahit ano at sa anumang aral. Sinusunod din naman natin ang tuntuning ito sa iba pang babasahin. Hindi lamang ang agarang konteksto ang mahalaga, kundi sa huli ang konteksto ng buong Banal na Kasulatan. Ang tanong ay kung umaangkop ba ang pagpapaliwanag sa kabuuang larawan ng Bibliya.

Gayundin, mahalaga ang **kontekstong pangkasaysayan at ang pinagmulan** ng isang teksto – ang panahon at lugar kung kailan at saan ito isinulat. Mababasa rin ang Bibliya kahit walang ganitong kaalaman. Hindi nababawasan dahil dito ang kapangyarihan nitong mula sa Diyos. Ngunit laging nakatutulong na malaman ang kasaysayang nasa likod nito. Halos lahat ng sulat sa Bagong Tipan ay isinulat dahil sa isang agarang dahilan sa isang partikular na iglesya. Sinisikap nating buuin muli ang dahilang iyon.

Kung minsan, mahalaga **kung ano ang kahulugan ng isang salita sa orihinal na wika.** Sapagkat hindi na sinasalita ngayon ang Hebreo at Griego ng Bibliya, at ibang-iba ang wikang ginagamit natin. Mahalaga ang tumpak na pagsasalin. Ngunit lagi rin itong may kaunting pagpapaliwanag. At depende sa kung ano ang iniisip ng isang tagasalin tungkol dito o doon, maaapektuhan nito ang kanyang salin. Maraming halimbawa nito.

Panghuli rito, ang paalala na may mga bagay na dapat unawain nang **literal o ayon sa titik**, ngunit may iba namang dapat unawain nang **patalinghaga o bilang larawan**. Maaaring totoo rin ito, sa ilang bahagi, sa salaysay ng paglikha.

3 Balik sa simula – ang nais ng Diyos

Saan tayo magsisimula kung nais nating maunawaan ang pagiging lalaki at pagiging babae at ang kanilang ugnayan sa isa't isa? Siyempre: pupunta tayo sa kasaysayan ng paglikha. Ibinibigay nito sa atin ang pinakamahalagang materyal. Sa Bagong Tipan, si Pablo ang ilang ulit na tumutukoy sa simulang ito, nang punahin at itama niya ang mga maling kalagayan sa Corinto at Efeso. Ginagamit niya ang ulat ng paglikha kung minsan nang pangkalahatan, ngunit kung minsan din sa isang tiyak na kaso. **Hindi sapat na ipaliwanag ang ulat na ito ng paglikha sa pamamagitan lamang ng mga salita ni Pablo.** Una, kailangan din nating pumunta sa halamanan ng Eden at tingnan kung ano ang nangyari roon at kung paano ito nangyari. Pagkatapos ay babalikan natin si Pablo.

Pumunta tayo sa simula ng kasaysayan ng sangkatauhan. Sinisipi ko ang teksto mula sa Bibliyang Elberfelder (salin ng Bibliya sa Aleman):

> Genesis 1:26-28 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At sinabi ng Diyos: Lalangin natin ang tao ayon sa ating larawan, ayon sa ating wangis; at mamahala sila sa mga isda sa dagat, sa mga ibon sa himpapawid, sa mga hayop, sa buong lupa, at sa lahat ng gumagapang na gumagalaw sa lupa! At nilalang ng Diyos ang tao ayon sa Kanyang larawan, ayon sa larawan ng Diyos nilalang Niya siya; lalaki at babae nilalang Niya sila. At pinagpala sila ng Diyos, at sinabi ng Diyos sa kanila: Magpalaanakin kayo at magpakarami, punuin ninyo ang lupa at supukin ninyo ito; at mamahala kayo sa mga isda sa dagat, sa mga ibon sa himpapawid, at sa lahat ng hayop na gumagalaw sa lupa!*

Sa ikaanim na araw ng paglikha, matapos munang malikha ang mga hayop, lumitaw ang tao sa eksena. Ang tao bilang lalaki at babae. *Sa iisang hinga binanggit ang dalawang kasarian. Kapwa sila – bawat isa at magkasama – tagapagdala ng larawan ng Diyos. Walang pagkakaiba. Walang ranggo. Walang hirarkiya. Kapwa sila dapat sama-samang mamahala sa nilikha.* Ibig sabihin, pangangasiwaan at iingatan nila ito nang may malasakit. Para dito, kailangan ang dalawang kasarian.

Sa ikaanim na araw, maayos pa ang daigdig at gaya ng nararapat.

May ikalawang ulat na ngayo'y mas malapitang tumitingin sa paglikha sa tao. Ang napakatandang mga tekstong ito ng Lumang Tipan, ang Bibliyang Hebreo, ay talagang mahiwaga at marahil hindi madaling maunawaan para sa atin ngayon. Dito rin lumilitaw ang tanong: alin ang literal at alin ang patalinghaga? May mga tanong na nananatiling bukas para sa ating mga tao ngayon. Marahil ay iba o mas detalyado ang pagkakasulat natin sa ulat. Ngunit dapat tayong makuntento sa kung ano ang mayroon tayo. Sa kabuuan, ang lahat ay mauunawaan natin, may katuwiran at malalim din. Ang Diyos lamang ang makapagpapahayag sa atin ng mga pangyayaring ito. Kahit may dalawang tao na naroon, hindi sila, kundi si Moises ang sumulat nito nang kalaunan.

Makikita sa sumusunod na ulat na si Adan ang unang nilikha:

> Genesis 2:18-20 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At sinabi ng PANGINOONG Diyos: Hindi mabuti na ang tao ay mag-isa; gagawa ako para sa kanya ng isang katuwang na nababagay sa kanya. At hinubog ng PANGINOONG Diyos mula sa lupa ang lahat ng hayop sa parang at ang lahat ng ibon sa himpapawid, at dinala Niya ang mga ito sa tao upang makita kung ano ang itatawag niya sa mga ito; at anumang itawag ng tao sa bawat nilalang na may buhay, iyon ang magiging pangalan nito. At binigyan ng tao ng pangalan ang lahat ng hayop, ang mga ibon sa himpapawid at ang lahat ng hayop sa parang. Ngunit para kay Adan ay walang natagpuang katuwang na nababagay sa kanya.*

Nag-iisa si Adan. Nilinaw ng Manlilikha na wala sa mga hayop ang nababagay sa kanya. Sa sandaling ito, hindi kailangan ni Adan ng hayop na pantrabaho, ni ng aso bilang tapat na kaibigan. Hindi, kailangan niya ng isang nababagay sa kanya. Isang kaibigan ng isip at ng puso. Isang kaharap. Hindi kaya puwedeng lumikha na lamang ang Diyos ng ikalawang Adan upang wakasan ang pag-iisa, ang kalungkutan? Ngunit hindi ikalawang Adan ang kulang sa kanya. *Ang kulang sa kanya ay isang katuwang. Isang nababagay sa kanya. Samakatuwid, isang tao. Na kapantay niya ang lakas.* Hindi utusan o katulong ang kulang. Makatutulong din naman iyon. Ngunit hindi iyon mababagay sa kanya. Mapapailalim iyon sa kanya. Ang mahalaga ay makatagpo ng isang kaharap, isang taong gaya niya. Isang personalidad na kasinlakas niya. Na makakaisa niya. Isang kapares, isang kapupunan sa bawat aspekto ng kanyang pag-iral.

Hindi nilikhang una si Adan dahil siya ang dapat maging ulo o pinuno. Hindi, nilikha siyang una upang maranasan at madama ang pag-iisa. Ito ang paghahanda niya sa pagtatagpo at pamumuhay na kasama ang katuwang na nababagay sa kanya.

Ang sumusunod na teksto, na naglalarawan sa paglikha sa babae, ay mahiwaga ngunit makahulugan din:

> Genesis 2:21-22 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At pinatulog ng PANGINOONG Diyos nang mahimbing ang tao, at siya'y humimlay. At kinuha Niya ang isa sa kanyang mga tadyang at pinagsara ng laman ang pinagkunan nito; at mula sa tadyang na kinuha Niya sa tao, binuo ng PANGINOONG Diyos ang isang babae, at dinala Niya ito sa tao.*

Mula sa tagiliran ng natutulog na si Adan, hinubog ng Diyos ang unang babae. Isang paalala tungkol sa salin: hindi "humimlay" si Adan, sapagkat kung gayon ay namatay sana siya. At hindi rin isang tadyang ang tinutukoy, kundi ang isang tagiliran ng kanyang katawan.

Ano ang natututuhan natin sa iilang salitang ito? Kinuha ang babae mula sa lalaki, hindi hinubog mula sa lupa. Upang siya'y maging nababagay sa kanya. Kinuha siya mula sa kanyang tagiliran upang, bilang babae – sa matalinghagang pananalita – muling isara ang tagiliran na iyon. Mula sa kanyang tagiliran siya kinuha, upang mamuhay sa kanyang tabi. Hindi sa ilalim niya, hindi sa ibabaw niya. Bilang kapupunan na bumubuo kay Adan at, tiyak – batay sa karanasan sa buhay – bumubuo rin sa babae mismo. Isinisilang ang isang katuwang na kapantay niya. Ito'y magiging usapin ng puso, isang ugnayan ng pag-ibig – mula sa kanyang tagiliran siya isinilang.

Hindi nilikha nang sabay sina Adan at Eva, sapagkat kung gayon, hindi sana nagkaroon ng ganitong kahulugan at lalim ang pag-asa nila sa isa't isa, ang pagiging iisa at ang pagiging isang laman.

Gusto ko sanang naroon ako sa mga sandaling iyon, nang ihatid ng Diyos ang babae sa lalaki, gaya ng nobya sa nobyo:

> Genesis 2:23-25 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At sinabi ng tao: Ito na ngayon ang buto ng aking mga buto at laman ng aking laman; siya'y tatawaging Babae, sapagkat sa Lalaki siya kinuha. Kaya iiwan ng lalaki ang kanyang ama at ina at makikipisan sa kanyang asawa, at sila'y*

magiging isang laman. At silang dalawa'y hubad, ang tao at ang kanyang asawa, at hindi sila nahihiya.

Lubos na namangha si Adan sa taong ito. Napabulalas siya: Sa wakas, isang gaya ko! Kapantay niya ang babae, ngunit ito ang babaeng anyo niya – ang "Babae" (sa Aleman: *Männin*, mula sa *Mann* = lalaki). Lubhang nabighani siya, kaya sa hinaharap ay iiwan ng mga lalaki ang kanilang tahanan upang makipisan sa kanilang asawa. Hindi ang kabaligtaran. Dito, ang mga lalaki ang pumupunta sa mga babae. Upang maging isang laman. Upang maging isang natatanging pagkakaisa – sa espiritu, kaluluwa at katawan. Isang pagsasama ng puso. Isang pagsasamang mag-asawa sa isang tipan ng kasal. Bilang matalik na magkaibigan. Sa isang pagsasamang magkasinghalaga. Ang ganitong pagsasama ng pagiging iisa ay mabubuo lamang ng dalawang taong magkasinghalaga at magkapantay ang katayuan.

Nakita ito ni Adan sa unang tingin. Ang nakatayo sa harap niya ay humaharap sa kanya nang magkapantay. Marahil hindi sa taas ng katawan, ngunit tiyak sa kanyang pagkatao. Saka lamang nila tunay na nakikilala ang kanilang sarili kapag nakilala nila ang isa't isa.

Nagtagpo silang dalawa sa isang kalagayang walang dungis, bago ang pagkahulog sa kasalanan. Ang pagiging hubad nila nang walang hiya ay isang bagay na wala na ngayon. Hindi natin alam kung gaano katagal ang panahong iyon at kung gaano katagal nila ito natamasa. Sa palagay ko, matagal-tagal din iyon.

4 Kaayusan ng paglikha – kung mayroon man, alin?

Ito na ang panahon upang suriin nang mas malapitan ang salitang *kaayusan ng paglikha*. At dito mismo: sa Paraiso. Kung saan hindi pa nangyayari ang kasalanan at makikilala pa ang plano at layunin ng Diyos para sa lalaki at babae.

Maraming kapatid na babae at lalaki ang gumagamit ng salitang ito na para bang ganito ang sinasabi nito: Unang nilikha si Adan, kaya siya ang may tungkuling mamuno. May mas malaking pananagutan. Nilikha si Eva bilang katuwang para sa kanya, upang maglingkod sa kanya. Mula rito, hinihinuha na dapat magpasakop ang babae sa lalaki. Sa lahat ng bagay – gaya ng sinasabi rin ng Bagong Tipan nang pitong ulit. Si Adan daw ang ulo ni Eva.

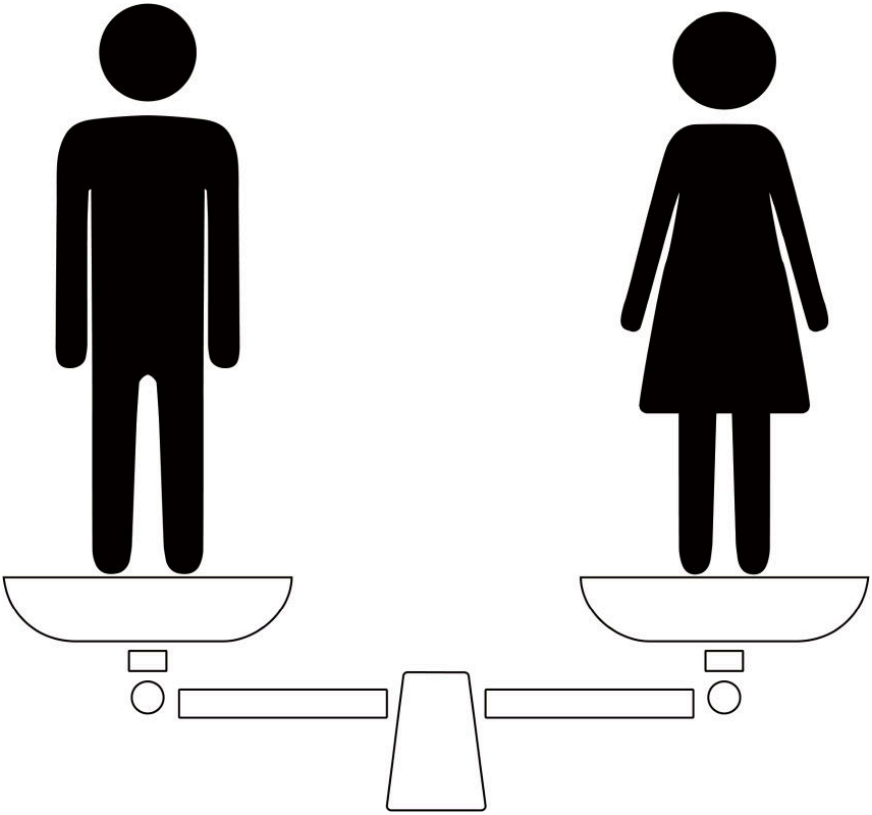
Malaganap ang pananaw na ito. Ang pagpapaliwanag na ito sa pangyayari ng paglikha ay hinango mula sa iilang pahayag ng Bagong Tipan, na susuriin pa natin.

Dapat sagutin ng bawat mambabasa, babae man o lalaki, ang tanong na ito para sa kanyang sarili: **Kung ang titingnan mo lamang ay ang teksto ng Genesis 1 at 2, may makikita ka bang tungkuling mamuno ni Adan na ninais ng Diyos? O pagpapasakop ni Eva?**

Sa mga tekstong ito, walang hirarkiya, walang pagpapasakop o pamumuno at awtoridad. Ang kabaligtaran mismo nito ang naroroon, gaya ng inilarawan ko sa itaas. Kinailangan kong kilalanin *na walang pagpapasakop ng babae bilang kaayusan ng paglikha. Kaya walang hirarkikong pagkakaantas o katayuan o papel na ninais ng Diyos.* **Isinisingit lamang ito sa pagbasa ng tekstong ito.**

Iyan mismo ang dahilan kung bakit ipinagtatanggol ko ang kaayusan ng paglikha. Iyon ay, ang bago ang pagkahulog sa kasalanan. Pagkatapos noon, hindi na maaaring pag-usapan ang **kaayusan** ng paglikha. Mula sa araw ng pagkahulog sa kasalanan, ito'y **DI-KAAYUSAN ng paglikha. Ang di-kaayusang ito** ay hindi natin dapat tularan, kundi labanan sa liwanag at kapangyarihan ng ebanghelyo.

Sa pangkalahatan, ang salitang "kaayusan ng paglikha" ay dapat gamitin nang matipid, kung gagamitin man. Nais ng salitang ito na hulihin at patibayin ang isang bagay na sa huli ay pagpapaliwanag lamang natin.

5 Ang darating – ngunit hindi kailanman ninais ng Diyos

Ngayon ay titingnan natin ang paglalarawan ng tinatawag na pagkahulog sa kasalanan. Nilinlang ng ahas si Eva na kumuha ng bunga, na ibinigay naman niya kay Adan, na kumain din nito. Sabihin ko na muna: mula sa mga trahikong pangyayaring ito, hinihinuha na mas madaling malinlang ang babae, na kumilos siya rito ayon sa sarili niyang pasya at hindi sumunod sa kanyang asawa. Ganito o katulad nito ang naging pagpapaliwanag ng mga Judio, ng mga Ama ng Iglesya at hanggang ngayon, at inilapat ito sa babae sa pangkalahatan.

Bagaman ang pangunahing pinagtutuunan ko ay ang tuwirang mga bunga ng pagkahulog sa kasalanan, sinisipi ko ang buong teksto na nag-uulat ng bawat hakbang:

> Genesis 3:4-6 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At sinabi ng ahas sa babae: Tiyak na hindi kayo mamamatay, kundi alam ng Diyos na sa araw na kumain kayo nito, mabubuksan ang inyong mga mata at magiging gaya kayo ng Diyos, na nakakikilala ng mabuti at masama. At nakita ng babae na ang punungkahoy ay mabuting kainin, na ito'y kalugud-lugod sa mga mata, at na ang punungkahoy ay kanais-nais upang magbigay ng unawa; at kumuha siya ng bunga nito at kumain, at binigyan din niya ang kanyang asawang kasama niya, at kumain ito.*

Natanggap ni Adan nang tuwiran mula sa Diyos ang pagbabawal na kumain mula sa punong ito, bago pa dumating si Eva (2:17). Kaya malamang na narinig lamang ito ni Eva mula sa kanya. Ngayon ay nagtagumpay ang nagsasalitang ahas na linlangin siya. Maliwanag na naroon si Adan, na sa pinakahuli ay dapat sanang namagitan na ngayon. Kung paanong naging mahina si Eva at nadaig ng tukso at panlilinlang, gayundin kahina si Adan, na walang pagtutol at walang imik na tumanggap ng ipinagbabawal na bunga mula kay Eva. Kapwa sila nagkamali, kapwa nakagawa ng nakapipinsalang pagkakamali at nagkasala. Habang nalinlang si Eva, sadyang nagkasala si Adan laban sa pagbabawal ng Diyos nang hindi nalinlang o nadaya.

Pagkatapos ay hinarap ng Diyos ang mag-asawa at ang ahas. Alam ng lahat kung ano ang nangyari. Tinanong ng Diyos ang bawat isa tungkol sa nangyari. May mga makahulugang sagot. Kinausap ngayon ng Diyos ang mga sangkot sa ganitong pagkakasunod:

Adan – Eva – ahas – Eva – Adan.

Genesis 3:13-15 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At sinabi ng tao: Ang babaeng ibinigay Mo sa akin, siya ang nagbigay sa akin mula sa punungkahoy, at ako'y kumain. At sinabi ng PANGINOONG Diyos sa babae: Ano itong ginawa mo! At sinabi ng babae: Dinaya ako ng ahas, at ako'y kumain. At sinabi ng PANGINOONG Diyos sa ahas: Sapagkat ginawa mo ito, isinumpa ka nang higit sa lahat ng hayop at sa lahat ng hayop sa parang! Sa iyong tiyan ka gagapang at alabok ang kakainin mo sa lahat ng araw ng iyong buhay. At maglalagay ako ng pagkakaaway sa pagitan mo at ng babae, at sa pagitan ng iyong binhi at ng kanyang binhi; dudurugin niya ang iyong ulo, at dudurugin mo ang kanyang sakong.*

Alam ni Adan ang kanyang pagkakasala. O marahil hindi lubos, sapagkat agad niya itong ibinunton kay Eva. Kahabag-habag at duwag ang ganitong pagsisi sa sariling asawa upang iligtas ang sarili.[1] At pati ang Diyos ay hindi tuwirang sinisi – Siya na nagkaloob sa kanya ng babae, na labis pa naman niyang ikinatuwa. **Siya, hindi si Eva, ang nakaalam ng utos nang tuwiran, at dapat sana'y mariin siyang nagsabi ng Hindi kay Eva.**

Kinilala ni Eva ang kanyang pagkakasala. Hindi niya sinisi si Adan, na hindi pumigil sa kanya, ni ang Diyos, kundi ang ahas. Inilayo niya ang sarili rito. Iyon lamang ang tamang gawin sa nakamamatay na kalagayang iyon. Ngayon ay gising na siya at pumanig laban sa kaaway na ito. Iba kay Adan, na sa pag-uusap na ito ay hindi pumanig sa kanyang asawa.

Isinumpa magpakailanman ang ahas dahil sa panlilinlang na ito at ibinaba sa lupa. Malinaw na pinangalanan ni Eva ang pinagmulan ng kasamaan, at may dakilang pangako na hindi pa noon makikita ang buong saklaw. Ang kanyang binhi – tama ang basa mo, ang binhi ng babae, hindi ng isang lalaki – ang dudurog sa ulo ng ahas.

1. Tila hindi itinuring ni Adan si Eva na kanyang tauhan, sapagkat malamang na hindi siya basta-basta magpapadaig nang biglaan sa isang tauhan.

Ngayon ay binanggit din ang mga bunga para kay Eva at pagkatapos para kay Adan. Sinisipi ko ang Zürcher Bibel (salin ng Bibliya sa Aleman), na mas malinaw rito kaysa sa Elberfelder:

> Genesis 3:16 *Sa babae ay sinabi Niya: Bibigyan kita ng maraming hirap at pararamihin ko ang iyong pagbubuntis; nang may sakit ka manganganak.*
>
> *Mananabik ka sa iyong asawa, at siya ang mamamahala sa iyo.*

Bagaman isinumpa ang ahas, **hindi isinumpa ang babae sa kabila ng kanyang paglabag**. Sa diwa, ganito ang kahulugan ng mga salitang ito ng parusa:

> *Tiyak na pararamihin ko (1) ang iyong mabigat na paggawa sa bukid at (2) ang iyong paglilihi.*
>
> *Sa pagpapagal ka manganganak.*
>
> *Ang iyong [mapagmahal na] pananabik [ay] sa iyong asawa. Ngunit siya [na mapanghimagsik na namamahala sa kanyang sarili] ay magnanais na mamahala sa iyo.*

Ang hirap at pagpapagal ay ang gawain ng pagsasaka. Doon nagdurusa si Eva kasama ni Adan dahil sa isinumpang lupa. Ang sumpa ay hindi tumama sa isa man sa kanila o sa kanilang dalawa, *kundi sa lupa*. Dahil dito, kapwa sila magdurusa.

Ngunit may pag-asa. Sapagkat pararamihin ng Diyos ang pagbubuntis ni Eva. Kaya tiyak na darating ang binhi na papatay sa ahas. Sa simula pa lamang ay nagliliwanag na ang biyaya, at ang babae – sa kabila ng panlilinlang na dinanas niya – ang nasa gitna at tumatanggap ng pangako ng pag-asa. Hindi si Adan.

Hindi binago ng Diyos ang anatomiya ng babae upang, bilang parusa, lalo pa siyang masaktan sa panganganak. Hanggang noon ay hindi pa siya nagkakaanak. Ang pagpapagal ay hindi tumutukoy sa sakit ng panganganak, kundi sa pagsasaka.

Dumako tayo ngayon sa bahaging tungkol sa ugnayan niya sa kanyang asawa. Hindi ito pangako, kundi isang trahikong salita. Pinasisimulan nito, para sa di-mabilang na mga babae, ang isang kasaysayan ng pagdurusa at pang-aapi na dapat ikahiya ng mga lalaki. **Hindi kalooban ng Diyos na**

mamahala ang lalaki sa babae; ito ang makasalanan at nahulog na kalooban ng lalaki. Iyan ang tunay na kahulugan ng salitang ito. *Hindi nito inilalarawan ang isang kaayusan ng paglikha na dapat sundin.* Inilalarawan nito ang isang di-kaayusan. Sapagkat ang mabuting kaayusan ng Genesis 1 at 2 ay nawala sa ayos at nasira rito.

Ang sinumang gumagamit sa talatang ito bilang batayan ng pagpapasakop ng babae ay pumapanig sa ahas. Ipinahayag sa ahas na magkakaroon ng pagkakaaway sa pagitan ni Eva at ng ahas. Ang ahas ang mananalakay, na sinamantala ang pamamahala ng lalaki – at sinasamantala pa rin – upang apihin ang babae saanman at sa anumang paraang posible. Sapagkat sa babae nga manggagaling ang dadaig sa ahas. Kaya kinailangang salakayin at pahinain ang babae.

Tinawag ang lalaki at babae upang sama-samang mamahala. Ngunit aagawin ng lalaki ang pamamahala para sa sarili, susupilin niya ang babae bilang mas mahinang kasarian at gagawin itong utusan. Mahusay na inilalarawan ng salitang *patriyarkiya* sa pangkalahatan kung ano ang malungkot na kapalaran ng babae sa labas ng Eden. Maliban sa iilang eksepsiyon.

Ang orihinal na ugnayan ng pagtutulungan at lakas sa isa't isa, ng pagkakapantay, ng pagkilala sa isa't isa bilang magkapantay at sa kaharap bilang pinakamalapit na kasama, ay naging isang kakila-kilabot na magulo at di-pantay sa damdamin na ugnayan, nakabatay sa kapangyarihan at kadalasang walang pag-ibig. Mananabik ang babae sa kanyang asawa at sa pagmamahal, pagtitiwala at proteksiyon nito, ngunit pangingibabawan siya nito. Isang nakapangingilabot na pagbagsak at pagbabago ito.

Ipapakita ang labanang ito ng mga kasarian sa lahat ng antas ng kultura ng lahat ng bansa. Mapagagaling lamang ito kung bubunutin mula sa ugat ang kasamaang nagpasimula nito.

Sa wakas, isang sulyap sa mga salita ng parusa kay Adan, na talagang madilim, at sa huli ay para rin sa babae, na kahati niya sa buhay at sa pakikibaka para mabuhay:

> Genesis 3:17-19 (isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder) *At kay Adan ay sinabi Niya: Sapagkat nakinig ka sa tinig ng iyong asawa at kumain ka mula sa punungkahoy na iniutos ko sa iyo nang sabihin ko: Huwag kang kakain*

nito! – sumpain ang lupa dahil sa iyo: Sa pagpapagal ka kakain mula rito sa lahat ng araw ng iyong buhay; at mga tinik at dawag ang tutubo para sa iyo, at kakainin mo ang pananim sa parang.

Sa pawis ng iyong mukha ka kakain ng tinapay, hanggang sa bumalik ka sa lupa, sapagkat mula rito ka kinuha. Sapagkat alabok ka, at sa alabok ka babalik!

Hindi dahil kay Eva isinumpa ang lupa, kundi dahil kay Adan. Tila mas malaki ang kanyang kasalanan. Si Eva ay higit na biktima, at si Adan ang salarin. Ang binhi ng babae – isang inapo ng babaeng ibinigay sa kanya bilang katuwang – ay magiging gayon din para sa kanya sa malayong hinaharap: Ang kanyang binhi (si Jesu-Cristo) ang hihila sa kanya mula sa alabok tungo sa buhay sa muling pagkabuhay. Balang araw, makakausap din natin si Adan – kung gugustuhin pa niyang pag-usapan iyon.

Sa *salaysay ng pagkahulog sa kasalanan*, hindi sa *mga salaysay ng paglikha*, unang binanggit ang pangingibabaw ng isang kasarian sa isa pa. *At dito, hindi ito likas na pangingibabaw, kundi pangingibabaw na ipinapatupad nang walang karapatan sa pamamagitan ng kapangyarihan, lakas at dahas, laban sa kaayusan ng paglikha ng Diyos.* Ang mga salita ng Manlilikha kay Eva: "Mananabik ka sa iyong asawa, at siya ang mamamahala sa iyo" (Genesis 3:16), ay nangangahulugang sa ating makasalanang kalagayan bilang tao, sinasamantala ng lalaki ang likas na pananabik ng babae sa kanya upang pangibabawan at supilin siya. Ang pagsupil sa babae ay tunay na sintomas ng nahulog na kalikasan ng lalaki. Kung ang buhay at gawain ni Cristo ay nangangahulugan ng pagdaig sa mga bunga ng pagkahulog sa kasalanan, malinaw ang epekto nito sa nasirang ugnayang ito at sa pagsupil at pagsasamantala sa babae: Palalayain Niya siya at aakayin palabas. At gayon nga ang mangyayari.

Hans-Jörg Ronsdorf 10.4.2021
Die biblische Schöpfungsordnung für Mann und Frau
Am Anfang: Die gute Schöpfungsordnung Genesis 1 - 2
Gleichwertig, ergänzend, ohne Hierarchie
Harmonie mit Gott und miteinander
Harmonie mit Gott und miteinander durch Sünde kontaminiert und zerstört
Nach dem Fall Genesis 3: SchöpfungsUNordnung
Götzendienst, Patriarchat, Unterwerfung Sklaverei, Ausbeutung u.v.m.
Jesus besiegt die Sünde. Wiederherstellung beginnt.
Durch Jesu Tod und Auferstehung beginnt eine neue Schöpfung
Das Evangelium verändert Menschen; in der Gemeinde verschwinden die Folge der Sünde, die wir bekämpfen sollen.
Neuer Himmel Neue Erde Besser als Eden Offb 21 u. 22
Das Geschlecht spielt in Christus, in der neuen Schöpfung keine Rolle mehr.

6 Si Jesus, ang Cristo, at ang mga babae

Hindi lamang ang gawa ng pagtubos ng Panginoong Jesu-Cristo ang dumadaig sa mga bunga ng pagkahulog sa kasalanan. Ang paraan ng pakikitungo at pakikiharap Niya sa mga babae, sa isang kapaligirang Judio at Griego-Romano 2000 taon na ang nakararaan, ay tunay na simula ng isang bagong panahon para sa mga babae. Hindi pa kailanman nagkaroon ng ganitong lalaki. Maaaring isipin ng isang tao na dumating ang Diyos bilang isang lalaki sa laman upang ipakita sa mga lalaki kung paano dapat pakitunguhan ang mga babae.

Siya ang propetang sumasaway nang hindi nagbubunganga at pumupuri nang hindi nagmamataas. Sineryoso Niya ang kanilang mga tanong, pangangailangan at katwiran. Lubos na maluwag at walang pag-aalinlangan ang pakikitungo Niya sa kanila, at hindi Niya kailanman kinutya ang kanilang pagkababae. Ibang-iba ito sa nakaugalian sa kultura noon, kung saan nagpapasalamat ang tao sa Diyos na hindi siya isinilang na babae. Noong panahong ang babae ay isang pag-aari na maaaring itapon dahil lamang sa maliliit na bagay sa pamamagitan ng sulat ng paghihiwalay. Ang mga babae, gaya ng mga bata, ay may mabigat na kapalaran na hindi natin maiisip sa panahong ito ng pagpapalaya at pagkakapantay ng karapatan sa ating daigdig sa Kanluran. Kinalinga ng Mesias ang mga anak na babae ni Eva. **Sa Kanya ay walang anumang pahiwatig ng hirarkikong pagpapasakop ng babae, gaya rin ng walang pagbabawal na magsalita, mamuno o magturo sa iglesya, sa pag-aasawa o sa lipunan.**

Isang babae ang nagsilang sa Salita ng buhay sa sanlibutan. Maraming babae ang sumunod sa Kanya gaya ng Labindalawa at naglingkod sa Kanya. Sumunod sila sa Kanya sa Kanyang pinakamabigat na daan patungo sa krus. Naroon sila sa krus, nang matagal nang tumakas ang mga alagad. Sa isang babae unang nagpakita ang Muling Nabuhay. Ang mga babae sa walang-lamang libingan ang naging mga saksi ng muling pagkabuhay. Sa mga kulturang iyon, hindi itinuturing na karapat-dapat ang mga babae na maging saksi sa legal na kahulugan. Basta na lamang inalis ni Jesus ang diskriminasyong ito.

Dahil sa limitadong espasyo, sa dami ng mga babaeng nakatagpo ni Jesus ay tatlo lamang ang titingnan natin, upang makita sa buhay ni Jesus ang sinabi sa itaas.

6.1 Ang babaeng Samaritana sa balon ni Jacob

Basahin mo ang Juan 4 at isawsaw mo ang iyong sarili sa kuwentong ito. Sa init ng tanghali, kapag walang sinumang dumarating upang umigib ng tubig, saka lamang siya nangangahas na pumunta sa balon. At doon, hinihintay ni Jesus ang babaeng ito. Upang makatagpo siya, lumihis Siya nang malayo sa Kanyang daan. Pinalayas siya ng limang lalaki, ipinasa-pasa at inubos. Upang mabuhay, kinailangan niyang ipagkatiwala ang sarili sa isang ikaanim at mamuhay na may sirang pangalan. Noong panahong iyon, hindi nakikipag-usap sa publiko ang isang lalaki sa isang babae, lalo na ang isang Judio sa isang babaeng Samaritana. Ngunit ginawa ito ni Jesus! Inihayag Niya ang Kanyang sarili sa babaeng ito bilang Mesias. Hindi pa Niya iyon ginawa noon kailanman. Kinausap Niya siya tungkol sa tubig ng buhay at sa pagsamba nang mas matagal kaysa sa pakikipag-usap Niya sa sinumang iba tungkol sa isang paksang teolohikal. Naglaan Siya ng panahon. Nakuha Niya ang kanyang puso. Mahalaga siya sa Kanya, sa Lalaking taga-Nazaret, *sa Lalaki sa Sicar*.

Siya, na matapos makatagpo ang Diyos ay nakalaya mula sa lahat ng takot at hiya, ay ipinangaral ang mabuting balita sa buo niyang nayon. Marami ang sumampalataya. Nanatili pa roon si Jesus at ang mga alagad nang dalawang araw.

Nang kalaunan, magtitipon ang mga mananampalatayang ito sa Samaria sa mga iglesya sa bahay. At siya, ang babae, ay tiyak na magsasalita sa mga pagtitipong ito tungkol sa Kanya, sa Lalaki sa Sicar, sa kanyang Mesias at sa kanyang natatanging pakikipagtagpo sa Kanya. Ibabahagi niya ang sinabi Niya sa kanya tungkol sa pagsamba. Sapagkat ang nagtitipong iglesya ang lugar kung saan sinasamba ang Ama. Tiyak na itataas din ng babaeng ito ang kanyang tinig sa iglesya upang sumamba. Sapagkat bakit pa Niya ipinaliwanag ang pagsamba sa kanya mismo, sa isang babae?

Dahil lamang sa kuwentong ito, nagiging kahangalan ang isang utos na manahimik.

6.2 Sa paanan ni Jesus – Marta at Maria

Kilalang-kilala ang kuwento (Lucas 10:38-42) kung saan nagreklamo si Marta kay Jesus na hindi siya tinutulungan ng kapatid niyang si Maria habang naghahanda siya ng pagkain para kay Jesus at sa Kanyang mga alagad. Mas pinili ni Maria na umupo kasama ng mga alagad sa paanan ni Jesus upang matuto mula sa Kanya. Ipinagtanggol ni Jesus si Maria at sinabing kailangan pa nga iyon at pinili niya ang mabuting bahagi, na hindi aalisin sa kanya. Ano ang ibig sabihin nito? Ang mga babae rin sa kaharian ng Diyos ay dapat matuto gaya ng mga lalaki. Halos walang babae sa mga paaralan ng mga rabbi. Iba ang ginawa ni Jesus. Ang lalaki at babae ay pantay na may kakayahang matuto at pantay na may kakayahang magturo. Dito rin, sinira ni Jesus ang isang kumbensiyon ng Kanyang panahon na matagal nang wala sa atin. Nang kalaunan, sumulat si Pablo kay Timoteo (2 Timoteo 2:2) na ang narinig nito sa harap ng maraming saksi ay ipagkatiwala nito sa *mga tao – mga babae at lalaki* – na magiging may kakayahang magturo sa iba. Angkop na inilalarawan nito ang kalagayang ito: Ipinagkatiwala ni Jesus ang mga turo sa gayong mga tao, sa mga babae at lalaking alagad, na sa gayon ay nagiging may kakayahang magturo sa iba nang kalaunan. **Malinaw na sumasalungat ito sa isang pangkalahatang pagbabawal sa mga babae na magturo.**

Sa ugnayan kay Jesus, wala nang halaga ang kasarian. Hindi Siya nagtatangi ng tao (Mateo 22:16). Hindi ito nangangahulugang pinawawalang-bisa ang mga kasarian, kundi na kapwa sila pinahahalagahan ni Jesus nang pantay at walang pagkakaiba: **Ang sinumang gumagawa ng kalooban ng Diyos, siya ang aking kapatid na lalaki at kapatid na babae!** (Marcos 3:33-35)

6.3 Maria Magdalena, ang apostol ng mga apostol

Ganito tinawag si Maria Magdalena ng Ama ng Iglesya na si Hipolito ng Roma noong ika-3 siglo. Bakit? Siya ang unang nakatagpo ni Jesus pagkatapos ng Kanyang muling pagkabuhay. Marahil ay inibig niya Siya

nang higit sa lahat ng iba. Pinalaya siya ni Jesus mula sa pagkaalipin at paghihirap ng pagsanib ng mga demonyo. Mula noon ay sumunod siya sa Kanya, kasama ng iba pang mga babae na pinagaling Niya (Lucas 8:2-3). Kilala Niya ang kanyang puso. At siya lamang, isang babae, ang makararanas ng natatanging sandaling iyon sa halamanan. At maliwanag na siya lamang ang pinagkalooban na makarinig mula kay Jesus ng mga salitang higit sa lahat ng narinig kailanman ng tao:

> *Ngunit pumunta ka sa aking mga kapatid at sabihin mo sa kanila: Aakyat ako sa aking Ama at inyong Ama, at sa aking Diyos at inyong Diyos* (Juan 20:17).

Sa gayon, siya ang naging sugo, ang apostol na babae para sa mga alagad. Isang marangal na titulo na bagay sa kanya, kahit hindi ito opisyal. Hindi sa isang lalaki, hindi sa isa sa Labindalawa ipinagkatiwala ang mensaheng ito. Sa isang babae ito ipinagkatiwala, bilang isang tapat na saksi. **Hindi kaya paulit-ulit din niyang ikinuwento ang pagtatagpong ito sa mga pagtitipon?**

7 Ang iglesya bilang nobya at ang paglilingkod ng mga babae

Ang lahat ng mananampalataya, ang lahat ng nagpapahayag ng pananampalataya kay Jesus, mga lalaki at babae nang pantay, ay sama-samang nobya ng Kordero.

Sa ulat ng paglikha, hindi maikakaila na, ayon sa kalooban ng Diyos, hindi namamahala sina Adan at Eva sa isa't isa, kundi magkasama at magkatabi nilang tinutupad ang atas ng Diyos sa paglikha. Walang anumang kalamangan ang isa sa isa, at wala ring paghihigpit sa isang kasarian. Ganito ang anyo ng pag-aasawa ayon sa plano ng Diyos, ganito sa prinsipyo ang anyo ng pakikitungo ng dalawang kasarian sa lahat ng larangan ng buhay.

Nawasak nang pangmatagalan ng pagkahulog sa kasalanan ang larawang ito: Nasira ang pagkakatimbang, at nais na ngayon ng lalaki – siyempre, maliban sa ilang eksepsiyon – na mamahala sa babae. Dahil lamang sa kasalanan kaya napailalim ang babae. Oo, sinupil at itinulak sa likuran. Nakalaan sa lalaki ang buhay-publiko. Ang babae naman ay bubuo ng sarili niyang mga paraan upang gawin ang pinakamabuti sa kanyang kalagayan.

Ngunit paano sa iglesya, paano sa kaharian ng Diyos? Dapat bang magpatuloy roon ang makasalanang padron na ito ng di-pagkakapantay, ng tensiyon at ng isang-panig na pagpapasakop? May mga salita sa mga sulat nina Pablo at Pedro na maaaring unawain nang ganoon, kung gugustuhing unawain nang ganoon. Ngunit tingnan muna natin si Pablo.

7.1 Si Pablo at ang kanyang mga kamanggagawang babae

Dalawa, marahil tatlong teksto ng Bibliya ang nagpapalabas kay Pablo bilang **kaaway ng mga babae**, kung mababaw ang pagkaunawa sa mga ito. Kung titingnan nang mabuti, ang kabaligtaran pa nga ang totoo. Gaya ni Jesus, ang kanyang ganap na huwaran, rebolusyonaryo ang pakikitungo niya sa mga babae, ibig sabihin, kapantay ng mga lalaki ang karapatan. Siya ay isang **kaibigan ng mga babae**. Talagang wala siyang itinatanging pagkakaiba.

Kapansin-pansin ang pagiging natural ng pagsulat niya tungkol sa mga kapatid na babae sa Panginoon. Ang gawain ng walang-pagod na apostol at misyonerong si Pablo ay napapalibutan at nakaugnay sa maraming babae. Kabahagi sila ng kanyang misyon at, gaya ng mga kawing sa isang kadena, mga kamanggagawang hindi maaaring mawala. Ang mga babae ay hindi mga utusan sa ikalawang hanay; nakilala sila sa katapatan at naglingkod sila sa Salita gaya ni Pablo. Marami tayong mailalistang ganitong mga babae; tatlo lamang ang babanggitin ko. Sa Roma 16, 29 na tao ang binanggit, at hindi bababa sa 10 sa kanila ang mga babae, na ang paglilingkod at pagsisikap ay pinahahalagahan ni Pablo nang higit pa kaysa sa mga lalaki. Doon tayo magsisimula.

7.1.1 Febe – diyakono, lider at tagapagdala ng sulat

Nagsisimula kay Febe ang mga pagbati sa Roma 16. May mabuting dahilan. Siya ang may tiwala at kaparaanan na dalhin sa Roma ang marahil pinakamahalagang sulat ni Pablo. Nakaugalian noon na ang tagapagdala ng sulat ay hindi lamang bumabasa nito nang malakas, kundi sumasagot din sa mga tanong tungkol dito. Tinuruan nang personal ni Pablo at ipinakilala sa sulat na ito, na isinulat niya sa Corinto, may kakayahan si Febe na tuparin ang atas na ito. Dinalaw niya ang iba't ibang iglesya sa bahay sa Roma upang basahin nang malakas ang sulat at ipaliwanag ito roon kung saan may mga tanong.

Siya mismo ay isang lingkod, isang *babaeng diyakono* ng iglesya sa bahay sa Cencrea, ang silangang daungan ng Corinto. Higit pa riyan, marahil siya ang lider ng iglesyang ito. Ayon sa mga saling Aleman, tinawag siya ni Pablo na isang *katulong, saklolo o alalay*. Ang talagang ibig sabihin nito ay *tagapangulo* (Griego: *prostatis*) at tumutukoy ito sa *isang posisyon ng pamumuno, halimbawa, sa iglesyang ito sa bahay*. Mahirap isipin na ibibigay ni Pablo ang atas na ito kay Febe, na may posisyong may pananagutan sa iglesya sa bahay sa Cencrea, ngunit sa pangkalahatan ay ipagbabawal naman niya sa mga babae ang magsalita, magturo at mamuno sa iglesya.

Sa kabilang banda, ayaw rin nating magbasa ng labis sa mga talatang ito, ngunit hindi rin mabuti na ipaliwanag ang mga ito na para bang isang simpleng paglilingkod bilang kartero lamang ang ginampanan niya.

7.1.2 Isang huwarang mag-asawa: Prisca at Aquila

Ang pinakamadalas banggiting *mag-asawang Prisca at Aquila* ay marahil ang pinakamatagal at pinakapinagkakatiwalaang mga kamanggagawa ni Pablo sa kanyang gawaing misyonero. Bagaman sa mga mag-asawa ay laging unang binabanggit ang lalaki, apat na ulit (sa anim na pagbanggit) na unang binanggit ng Bagong Tipan si Prisca, ang asawang babae. Bakit? Sapagkat siya ang nangunguna at namumuno sa paglilingkod. Marahil dahil mas may kaloob siya kaysa sa kanyang asawa. Gayunman, bilang magkatuwang sa isang pangkat, nagtulungan silang dalawa nang magkasinghalaga at magkapantay ang katayuan, sa pagkakaisa. Kilala ng bawat isa ang kalakasan at kahinaan ng isa. Bilang babae, mahalaga rin si Prisca sa estratehiya, sapagkat kadalasan ay mga babae ang umaabot sa mga babae sa misyon, hindi mga lalaki. Silang dalawa, na si Prisca ang nangunguna, ang nagturo kay Apolos (Gawa 18:26). Tinuruan ni Pablo mismo, sinanay sa pamamagitan ng mga tanong at sagot sa maraming oras ng sama-samang paggawa ng tolda, kapwa sila nasangkapan upang turuan ang iba.

Dito, si Prisca nga, isang babae, ang dapat lalong banggitin. Nakatayo sa likod niya ang kanyang asawa bilang tagasuporta, sa ikalawang hanay, ngunit nang hindi nagkakaroon ng hirarkiya dahil dito. Hindi maiisip na magbibigay si Pablo ng pangkalahatang pagbabawal sa mga babae na magturo, gayong si Prisca mismo ang nagturo kay Apolos at tiyak sa marami pang iba. Huwaran ang mag-asawang ito para sa lahat ng mag-asawa.

7.1.3 Junia – ang kilalang apostol na babae

Isa pang mag-asawang misyonero ang pinarangalan ni Pablo: sina Andronico at Junia. Kapwa sila tinawag na apostol (Roma 16:7). Ang pinakaunang mga tagapagpaliwanag ng Bagong Tipan, ang mga Ama ng Iglesya, ay nagsasalita tungkol kay Junia nang may mataas na paggalang. Isinulat ni Juan Crisostomo (AD 344-407) tungkol kay Junia: "Isang dakilang bagay ang maging apostol. Ngunit ang maging tanyag sa gitna ng mga apostol – isipin mo kung gaano kalaking papuri iyon. Gaano kalaki marahil ang karunungan ng babaeng ito, kaya itinuring siyang karapat-dapat sa titulong apostol."

Nahihirapan ang daigdig ng simbahan at ng iglesya na pinangingibabawan ng mga lalaki na tanggapin na tinawag ni apostol Pablo na apostol ang isang babae. Kaya may mga salin na ginagawang Junias si Junia, ibig sabihin, isang pangalan ng lalaki. Ang hindi dapat mangyari ay hindi rin maaaring mangyari. Ngunit paulit-ulit nang pinatunayan ng pananaliksik na pangalan ito ng babae.

Kung sa anong kahulugan naging apostol ang dalawa ay nananatiling bukas. Marahil ay isinugo sila ng isang iglesya. Marahil ay gumanap sila ng isang apostolikong paglilingkod ng pagtatatag ng mga iglesya. O apostol sila sa diwang kabilang sila sa mga nakakita sa Muling Nabuhay at ngayon ay naglilingkod para sa kaharian ng Diyos sa labas ng Palestina.

Dito rin ay inuulit ko ang aking sarili: **Halos imposibleng sundin ng isang apostol na babae ang isang pagbabawal sa mga babae na magsalita, magturo at mamuno.** Ang katotohanang kapwa sila nakasama ni Pablo sa bilangguan paminsan-minsan ay nagbibigay-daan sa konklusyon na kapwa sila nangaral ng ebanghelyo, malamang ay sa publiko rin.

8 May utos bang manahimik ang mga kapatid na babae?

Kung titingnan mo ang tatlong ito at ang iba pang mga babae sa paligid ni Pablo, hindi mo maiisip na ang mga babae ay dapat manahimik sa nagtitipong iglesya sa bahay, ibig sabihin, sa tinatawag natin ngayong pagsamba. Wala ring ibang palatandaan sa Bagong Tipan na dapat itong maging gayon o na ginawa ito nang gayon. **Hindi man lamang natin maiisip na maaaring may ganitong bagay.**

Maliban sa isang maikling bahagi ng teksto, na kailangang unawain nang ganoon. Ito ang tekstong 1 Corinto 14:34-35:

> *Ang mga babae ay dapat manahimik sa mga pagtitipon, sapagkat hindi sila pinahihintulutang magsalita, kundi dapat silang magpasakop, gaya rin ng sinasabi ng kautusan.*
>
> *Ngunit kung may nais silang matutuhan, tanungin nila sa bahay ang kanilang sariling asawa; sapagkat kahiya-hiya para sa isang babae ang magsalita sa pagtitipon.*

Maaaring unawain ito bilang tuwiran at malinaw na utos ng Panginoon. Ngunit may makatwirang pag-aalinlangan dito. Hindi dahil sa isang mapagpalaya o peministang pananaw, kundi dahil sa Kasulatan mismo.

Sa kabanata 11:5, nagsasalita si Pablo tungkol sa mga babaeng nananalangin at nagpopropesiya (ayon sa *Joel 2:28; Gawa 2:17*). Saan nila ito ginagawa? Sinasabi ng ilan: sa pagtitipon; sinasabi naman ng iba: sa labas lamang ng pagtitipon, gaya ng tila pinatitibayan ng mga talatang 34-35 sa kabanata 14. Ngunit para kay Pablo, ang pananalangin at pagpopropesiya ay nangyayari **higit sa lahat** sa pagtitipon. *Ganito niya ito inilalarawan sa ika-14 na kabanata. Doon, natural lamang para kay Pablo na nakikibahagi ang mga babae.* Ilang ulit niya itong sinasabi.

- Talata 5: Nais kong *kayong lahat* ay magsalita ng mga wika, at higit pa rito, na kayo'y magpropesiya!
- Talata 12: sikapin *ninyong (lahat)* na sumagana para sa ikatitibay ng pagtitipon.

- Talata 23: Kaya kung *ang buong pagtitipon* ay magkatipon sa isang lugar at *lahat* ay magsalita ng mga wika …

- Talata 26: Ano nga ngayon, mga kapatid? Kapag *kayo* ay nagkakatipon, *ang bawat isa sa inyo* ay may awit, may *aral*, may pahayag, may wika, may pagpapaliwanag; gawin ang lahat para sa ikatitibay.

Ang "mga kapatid" (sa Aleman: *Brüder*; Griego: *adelphoi*) ay tumutukoy sa magkakapatid, ibig sabihin, sa mga kapatid na lalaki **at** babae, gaya sa maraming iba pang talata na hindi natin maaaring limitahan sa mga lalaki lamang (27 ulit lumilitaw ang salitang ito sa 1 Corinto at halos laging ang tinutukoy ay mga kapatid na lalaki **at** babae).

- Talata 31: Sapagkat maaari kayong magpropesiya *isa-isa, kayong lahat*, upang ang lahat ay matuto at ang lahat ay maaliw.

Para sa bawat Kristiyano na naniniwalang ang Bibliya ay Salita ng Diyos, hindi maaaring magkaroon ng pagkakasalungatan sa loob ng teksto ng Bibliya. Ngunit sa karamihan ng mambabasa, ang mga talatang 34-35 ay parang isang bagay na banyaga sa teksto. Una sa lahat, wala itong kinalaman sa pagpuna sa Bibliya o sa maling saloobin, kundi sa sentido komun, na tama lamang na nakakakita rito ng isang pagkakasalungatan.

Paano natin malulutas ang pagkakasalungatang ito? *Dahil sa mga talatang ito, kung saan nananalangin at nagpopropesiya ang mga babae at ang lahat ay hinihikayat na gawin ito, at dahil din sa paglalarawan ni Pablo sa mga paglilingkod ng mga babae, imposibleng isang pangkalahatan at walang-hanggang utos na manahimik ang tinutukoy.* Sa ibang salita: Kailangan ng ibang paliwanag sa tekstong ito na magbibigay ng makatwiran at hindi nagkakasalungatang kahulugan. Napakaraming pagpapaliwanag, o mas tamang sabihing mga pagtatangkang magpaliwanag, sapagkat nakita ng karamihan ng mga tagapagpaliwanag ang pagkakasalungatan. Iilan lamang ang babanggitin ko rito, upang pagkatapos ay magmungkahi ng ibang solusyon.

8.1 Ang pagsusuri sa mga propesiya

Kung ang mga babae sa Corinto ay dapat magtanong sa kanilang asawa sa bahay, nangangahulugan ito na may mga tanong sila at malamang na hindi

sila gaanong naturuan. Kulang sila sa kaalaman. Kaya alinman sa madalas silang sumabad sa mga pagtitipon ng iglesya o nagbibigay sila ng mga pahayag na hindi matalino, at sa paraang kabaligtaran ng tinatawag dito ni Pablo na *pagpapasakop*. Sa gayon ay nakagagambala sila at nagkakaroon ng kaguluhan, na hindi naaayon sa Diyos ng kapayapaan. *Kaya hindi ang usapin ay kung may sinasabi sila, kundi kung paano at ano ang kanilang sinasabi.*

Maaari rin itong mangahulugan na ang mga babae ay hindi isinasama sa pagsusuri sa mga pahayag na propetiko (talata 29) ng kanilang mga asawa o ng lahat ng lalaki, sapagkat sa kultura noon ay kahihiyan kung ipahiya ng mga asawang babae ang kanilang asawa sa pamamagitan ng pagpuna sa publiko.

8.2 Sipi ba ang talata 34 at 35?

Posibleng sinisipi rito ni Pablo ang ilang taga-Corinto upang pabulaanan sila. Kung gayon, hindi ito mga salita ni Pablo. Malawak na tinatanggap na sa 1 Corinto ay ilang ulit na sumisipi si Pablo mula sa isang sulat, malaya man o salita por salita, sa mga sumusunod na talata: 6:12-13; 7:1; 8:1, 4; 10:23; 15:12. Hindi laging tinutukoy ang bawat sipi bilang sipi; sa halip, hinihinuha mula sa konteksto kung sipi nga ito. Nabalitaan niya, sa salita man o sa pamamagitan ng isang sulat, na may mga lalaki sa Corinto na humihingi ng ganitong utos na manahimik para sa mga babae. *May ganitong mga hinihinging pananahimik sa kultura noon ng mga Griego at Romano.*

Kakatwa ang pagtukoy sa kautusan, sapagkat walang utos na manahimik, gayundin walang utos ng pagpapasakop, sa kautusan ni Moises. *Wala tayong makikitang anuman tungkol sa pagpapasakop at pananahimik ng mga babae sa Lumang Tipan, kahit sa kasaysayan ng paglikha.* Si Pablo mismo ang malinaw na nagpapakita na ang kautusan ni Moises ay hindi na ang tuntunin ng buhay para sa mga Kristiyano, at lalong hindi ang pamantayan sa paghubog ng pagsamba. Kaya maaaring ang tinutukoy dito ay isang pagpapaliwanag o tuntunin ng mga Judio, ng mga Griego o ng mga Romano, na pinanghahawakan ng ganitong mga tao, at hindi ang kautusan ng Diyos o ang kautusan ni Cristo. Sinusuportahan nito ang pananaw na may sipi rito.

Kung sipi nga ito, malinaw at halos galit na tumugon si Pablo sa talata 36 sa di-makatwirang hinihinging ito. Hindi ito nakikita sa wikang Aleman at sa mga salin ng Bibliya. Ganito maaaring isalin ang kanyang tugon: "Ano?" O kaya "Kalokohan!" O kaya "Hinding-hindi" dapat manahimik ang mga babae sa pagtitipon. *Kung gayon, isa itong matinding pagsabad at pagtutol ni Pablo.*

8.3 Dagdag ba nang kalaunan ang talata 34 at 35?

Kakaiba ang tunog ng mga talata at may nilalaman na hindi makikita sa ibang bahagi ng mga sulat ni Pablo. Sa ngayon, may malinaw nang mga palatandaan mula sa mga sinaunang saksi ng teksto na ang mga talatang ito ay isiningit ng mga tagakopya.

Kung panloob na pag-aalinlangan lamang ang mayroon tayo, ibig sabihin, mga pahayag na nagkakasalungatan o mahirap unawain, maghihintay pa rin tayo ng paglilinaw. Ngunit ngayon ay may mga natuklasan sa mga saksi ng teksto na tila nagpapatibay rito.

Ang unang makatwirang hinala ay pinupukaw ng katotohanang ilang ulit na nasa magkakaibang lugar ang dalawang talatang ito sa mga manuskrito. Minsan ay naroon sila kung saan karaniwan natin silang makikita, ibig sabihin, pagkatapos ng talata 33. **Ngunit sa iba, nakalagay sila pagkatapos ng talata 40.** Ito ang pinakasimpleng paliwanag: May sumulat nito sa gilid ng isang codex. Inilipat ng sumunod na tagakopya ang tala sa gilid na ito sa pangunahing teksto, at siya ang nagpasya kung saang lugar. Kung laging iisa ang lugar, walang makapapansin ng anuman.

Pinatitibayan ang unang hinalang ito ng isang natuklasan sa mahalagang **Codex Vaticanus** mula sa ika-4 na siglo. Isa ito sa pinakamahalagang malalaking manuskrito ng Bagong Tipan. Sa tekstong ito, talagang minarkahan ang mga ito at ang ilang iba pang talata bilang dagdag nang kalaunan.

Ang Codex Fuldensis din mula sa ika-6 na siglo ay may dalawang bersiyon ng teksto, at ang bersiyong **walang** talata 34 at 35 ay itinuturing na pagwawasto.

Samakatuwid, wala ang mga talatang ito sa pinagkopyahan ng dalawang codex (manuskrito)!

Kung gayon, hindi rin nagmula ang mga ito kay Pablo. Dahil hindi isinulat ni Pablo, hindi rin ito kinasihan at sadyang mali. Gaya ng maling binhi na inihasik sa gitna ng mabuti at tumutubo hanggang ngayon. Kung titingnan ang epekto ng dalawang talatang ito, ang idinulot nito sa mga babae, at kung gaano karaming luha, away at paghihiwalay ang dinala ng mga salitang ito, lubos na mauunawaan ang hinala ng tesis na ito.

Kapag inalis ang mga talatang ito, nagiging makatwiran muli ang huling bahagi ng 1 Corinto 14 at nagkakaroon ng malinaw na takbo ng kaisipan.

Ang mga babaeng sumusunod sa utos na manahimik ayon sa titik ay hindi rin dapat makisabay sa pag-awit ng papuri (14:15) at hindi rin dapat magsabi ng Amen (14:16). Ngunit ginagawa nila iyon kahit doon mismo kung saan ganito ang pagkaunawa sa utos na manahimik. Hindi ito pare-pareho at ipinapakita nito kung paanong si Pablo mismo ay sasalungat sa kanyang sarili *sa ganitong pagpapaliwanag*. Maaaring ganoon sa sinagoga ng mga Judio, ngunit hindi sa mga pagtitipon ng Muling Nabuhay.

Trahiko para sa akin na pinili ng mga lalaki ang pagpapaliwanag na ito sa salitang ito ni Pablo nang walang pagsasaalang-alang sa konteksto ng kabanata, ng sulat at ng Bagong Tipan, *sa kapinsalaan ng mga babae*, at sa gayon ay inobliga ang lahat ng babae na manahimik. *Sa pamamagitan nito, inaagaw nila sa mga pagtitipon ang maraming espirituwal na kayamanan, kung hindi man ang tinig ng Panginoon mismo*. Sapagkat ang mga kapatid na babae rin ay may Espiritu ng Diyos at mga kaloob ng Espiritu. Maaari bang sa pinakamahalagang pagtitipon ay kailangang manahimik ang kalahati ng katawan ni Cristo? O kumikilos lamang ba ang Espiritu sa pamamagitan ng mga lalaki?

Natutuhan kong laging ihambing ang Kasulatan sa Kasulatan at maghanap ng magkakahawig na teksto na sumusuporta at nagpapatibay sa isang pagpapaliwanag. May iba pa bang teksto na naglalaman, di-tuwirang nagpapalagay o nag-uutos ng isang utos na manahimik para sa mga babae? Wala.

Sa kabuuan, ang mayroon lamang ay mga pahayag na tuwiran o di-tuwirang nagpapakita at nagpapahiwatig ng pakikibahagi ng mga babae. *Ang utos na manahimik ay iisang teksto lamang. At kakaiba pa, kaya alinman sa tumutukoy ito sa isang pagsasalitang hindi angkop at kaya ipinagbabawal, o hindi ito mula kay Pablo, bilang isang di-awtorisadong pagsisingit o bilang isang sipi. Kung gayon, hindi ito isang apostolikong tagubilin, kundi ang mismong kabaligtaran nito.*

Paano naisip ng isang tao na, sa ganito kanipis na patunay, magpasya laban sa mga kapatid na babae at ipagbawal sa kanila habambuhay ang magsalita sa pinakamahalagang pagtitipon ng mga Kristiyano? At kasabay nito ay tumugon nang labis na emosyonal at balisa kapag kinakausap sila tungkol sa paksang ito? Maaari ko bang taimtim na pakiusapan ang mga lalaking nagpupumilit dito na subukang ilagay ang kanilang sarili sa kalagayan ng mga babae? Ibig sabihin, na tanggapin ang isang tagubiling napakalawak ng saklaw, mahigpit at di-maipaliwanag, at nagkakasalungatan pa nga, bilang utos ng Panginoon mula sa dalawang pangungusap lamang? Ang mga utos ng Panginoon ay mauunawaan at hindi kakaiba at kaduda-duda; naglilingkod ang mga ito sa ikatitibay at sa ating ikabubuti, hindi sa pagmamaliit sa isang kasarian.

Hindi ko maiwasang itanong: **Sino ang may pinakamalaking interes na manahimik ang mga anak na babae ni Eva at na busalan ang kanilang bibig? Ito ang matandang ahas, na sinalakay na ang babae sa halamanan. Ngunit pumapanig ang Diyos sa babae: ang kanyang binhi ang dudurog sa ulo ng ahas.**

Ang mga sumusuporta sa pakikibahagi ng mga kapatid na babae sa pagsamba sa pamamagitan ng pagsasalita at pag-awit, ng pangangaral o ng patotoo ng buhay ay kung minsan inaakusahan ng peminismo o ng pagiging makamundo. Dito ay kailangan kong tumugon: Kung, gaya ng malamang na totoo, ang dalawang talatang ito ay naglalahad ng isang makamundong batas na nais ihiwalay ang mga babae sa publikong buhay at sa gayon ay nagtatangi sa kanila, sino nga ba kung gayon ang makamundo sa usaping ito?

Kung hanggang ngayon ay nananahimik ang mga babae sa mga pagtitipon dahil sa isang makamundong utos ng una o ikalawang siglo, na sa

mapanlinlang na paraan ay nakapasok sa Bibliya, isa itong trahikong eskandalo!

9 May pagbabawal bang magturo ang mga kapatid na babae?

Kung titingnan kung paano pinakitunguhan nina Pablo at Jesus ang mga babae, hindi natin maiisip na hindi maaaring magturo ang mga babae. Kabilang sila sa mga maaaring magbahagi ng isang aral sa pagsamba (1 Corinto 14:26), sa mga nagtuturo gaya ni Prisca kay Apolos (Gawa 18:26), o sa mga dapat maging tagapagturo ng mabuti (Tito 2:3). Gaya ng mga lalaki, kabilang sila sa *mga tao* na nagpapasa ng kanilang natutuhan sa pamamagitan ng pagtuturo naman sa iba (2 Timoteo 2:2). Hindi rin limitado sa mga lalaki ang espirituwal na kaloob ng pagtuturo (Roma 12:7).

Nais ni Jesus na magturo ang mga babae gaya rin ng mga lalaki: (Mateo 28:19-20) humayo nga kayo at gawin ninyong mga alagad ang lahat ng bansa, at bautismuhan ninyo sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Banal na Espiritu, **at turuan ninyo silang ingatan ang lahat ng iniutos ko sa inyo.**

Ngunit gaya rin sa pagbabawal na magsalita, may **iisa lamang** na salita ng Kasulatan na eksaktong inuunawa na hindi dapat magturo ang mga babae at hindi rin dapat mamuno o gumamit ng awtoridad. May magkakaibang pananaw kung ang mga talatang ito ay tungkol lamang sa pagsamba o kasama ang lahat ng larangan ng buhay. Kung may utos na manahimik sa pagsamba, naipaliwanag na sana nito ang karamihan: Ang hindi pinahihintulutang magsalita ay hindi rin makapagtuturo roon.

Ang tinutukoy na bahagi ng teksto sa 1 Timoteo ay may kinalaman sa isang makasaysayan at may problemang kalagayan sa Efeso na hindi natin alam nang tiyak. Ang mayroon lamang tayo ay ang sulat na ito, ibig sabihin, iisang panig ng kuwento. Dapat natin itong isaalang-alang bago tayo gumawa ng mga konklusyon mula sa di-pagkaalam o pananahimik at ituring ang mga ito na mga utos na nagbubuklod sa lahat ng panahon. Sa ganitong diwa, hindi isinulat ang sulat para sa atin bilang mga tatanggap, kundi para sa ating kapakinabangan. Ang mga tumanggap naman nito ay nakaunawa ng lahat sa kanilang kalagayan. Dapat sanang isaalang-alang ang buong talata 8-15; lilimitahan natin ito sa mga talatang 11-14. Sa dulo ng kabanatang ito ay may isang malayang salin ng buong bahagi ayon sa diwa nito.

[1 Timoteo 2:11-14, isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder] *Ang babae ay matuto nang tahimik sa buong pagpapasakop. Ngunit hindi ko pinahihintulutan ang babae na magturo ni mamahala sa lalaki, kundi dapat siyang manahimik, sapagkat si Adan ang unang inanyuan, pagkatapos ay si Eva; at hindi nadaya si Adan, ngunit ang babae ay nadaya at nahulog sa pagsalangsang.*

Ang pangungusap na dapat matuto ang babae ay ang tanging pangungusap sa bahaging ito na nasa anyong pautos, at rebolusyonaryo pa. Hindi abot ng karamihan ng mga babae ang edukasyon, at hindi rin ito ninanais para sa kanila. Narito ang isang susi sa mga tagubiling ito. Ang babae – at maaaring isang partikular na babae lamang ("isang" babae) o isang pangkat ng mga babae ang tinutukoy rito – ay dapat matuto nang bukas ang loob. Upang hindi siya magturo nang may mapag-utos na saloobin, taglay ang kakarampot na kaalaman o maling mga aral na ilang ulit na binanggit sa unang sulat kay Timoteo, o mag-akalang tuturuan niya ang kanyang asawa.

Ang salitang mamahala rito ay hindi tumutukoy sa espirituwal na pamumuno ni sa awtoridad na magturo. Iisang beses lamang lumilitaw ang salitang Griegong ito sa Bagong Tipan, at sa karaniwang pananalita noon ay may negatibo itong kahulugan. May iba pang mga salitang ginagamit ni Pablo para sa kapangyarihan o awtoridad. Kaya sa sulat kay Timoteo, inilalarawan nito ang isang paglihis, isang negatibo at nagbabanta, hanggang sa mapanghimasok na asal. Ganoon din ang ipagbabawal niya sa mga lalaki. Ngunit dito, konkretong problema ito ng mga babae. Ang **pagtuturo at pamamahala** ay hindi isang ninanais na kombinasyon, kundi isang maling kombinasyon, na hindi man lamang natin alam nang tiyak kung ano ang ibig sabihin. Sapagkat kung ano talaga ang problemang tinutukoy, masusubukan lamang nating buuin muli mula sa mga salitang ito. **Ang awtoridad na magturo ay nagmumula sa pagtuturo ng wastong aral, mula sa kaloob ng pagtuturo at mula sa pagsang-ayon at suporta ng iglesya at ng pamunuan nito.**

Kung isasalin nang mas tumpak, ganito ito: *Hindi ko pinahihintulutan ngayon ang babae* … Sa gayon, tinutukoy ng tekstong ito ang isang lokal na kalagayan na maaaring bumuti kung gagawin ng babae ang kanyang takdang-aralin. Ang mismong paghimok sa mga pagtutuwid na ito ang dahilan ng buong

sulat, na tumutukoy sa ilang tiyak na tao at sa maling mga aral (1 Timoteo 1:3-6; 1:19-20; 4:1-10; 5:13-16; 6:3-10; 6:20-21).

Ngayon ay binanggit ni Pablo sa maikling anyo ang kuwento nina Adan at Eva. Bilang paghahambing at halimbawa. Hindi upang ilarawan ang pagiging nakatataas ni Adan. O ang mas malaking kahinaan ni Eva o ang mas madali niyang pagkatukso, at sa gayon ng lahat ng babae, bilang dahilan ng pagbabawal na magturo. Ang katotohanang unang nilikha si Adan ay hindi nagpapatunay sa kanyang tungkuling mamuno at sa gayon sa isang kaayusan ng paglikha bago ang pagkahulog; inilalahad lamang nito ang aktuwal na pagkakasunod-sunod. Sa ibang salita: Hindi sinasabi ni Pablo na hindi maaaring magturo ang mga babae dahil unang nilikha si Adan. Ang maliit na salitang "sapagkat" sa orihinal na teksto ay *kung minsan, ngunit hindi laging,* simula ng isang pagpapaliwanag ng dahilan; gaya rin sa ibang mga talata, maaari itong maging simula lamang ng isang paghahambing at larawan mula sa Lumang Tipan.

Ang mga tumanggap lamang ng sulat ang nakaaalam nang tiyak kung bakit binanggit ni Pablo sina Adan at Eva sa kontekstong ito. Itinuturing naming posible at makatwiran ang mga sumusunod na paliwanag, nang hindi humuhugot ng malalawak na konklusyon mula rito:

Sa mga aral na gnostiko na kumakalat sa Efeso, inihalo ang kasaysayan ng paglikha ayon sa Bibliya sa mga elementong pagano, lalo na sa Gnosis (6:20). Itinampok ng mga ito si Eva bilang ang una at bilang ang pambabaeng kapangyarihan na humihip ng kaluluwa kay Adan. Marahil ay nagsilbing pagtutuwid ang pagbanggit na ito na may diin sa pagkakasunod-sunod. Malamang na may papel din ang kulto ni Artemis, na humuhubog sa buhay ng lungsod ng Efeso, kasama ang mga kaugnay nitong mito, aral at gawain. Isa itong banta para sa iglesya. Hindi man ito binanggit dito, ngunit sa Gawa 19 ay makakakuha ng buhay na larawan nito. Alam na alam ni Pablo ang mga panganib; matagal-tagal din siyang nanatili sa Efeso.

Si Eva ay nilikha hindi lamang pagkatapos ni Adan, kundi mula kay Adan at para kay Adan, upang maging isang matulungin at kapantay na kapareha na nakikibahagi sa kanya sa lahat ng bagay. Nang lumapit sa kanya ang ahas, nadaya siya, sapagkat tila nais niyang harapin nang mag-isa ang kalagayang iyon. Sa harap ng panganib na ito sa buhay, hindi siya

lumapit sa kanyang kapareha upang sama-sama nilang harapin ang hamong ito. Kaya ang mga babae sa Efeso, at sa huli ang lahat ng babae, ay hindi dapat balewalain ang kanilang kapareha, kundi kumilos kasama nila at, kung kailangan, matuto mula sa kanila.

Natanggap ni Adan ang utos tungkol sa ipinagbabawal na bunga bago pa dumating si Eva. Sa ganitong diwa, kinailangang marinig ito ni Eva mula sa kanyang asawa. Marahil ay nadaya si Eva dahil hindi siya nakinig nang mabuti. Isa itong babala sa ilang babae sa Efeso na matuto at maging nakasalig sa aral ng ebanghelyo at ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **Saka lamang sila makapagtuturo, pati sa mga lalaki.** Hindi nadaya si Adan; alam niya ang utos nang tuwiran mula sa Diyos at nagkasala siya nang lubos na nalalaman. Ang kanyang kasalanan, gaya ng nakita natin sa Genesis, ay hindi pagkalinlang, kundi pagkakasala nang dilat ang mga mata, ibig sabihin, nang may buong kaalaman at pagsang-ayon.

Yamang layunin ng sulat ni Pablo na labanan ang maling aral (mula 1:3), bakit binabasa ang 2:12 bilang pagbabawal sa tamang aral ng mga babae at hindi bilang pagbabawal sa maling aral ng mga babae?

Ang pagtuturo ng mali sa di-angkop na paraan ay isang konkretong problema ng isa o ng ilang babae sa Efeso. Ngunit malinaw na hindi rin ito dapat gawin ng mga lalaki. Ang lahat ng natuto ng katotohanan ay dapat magturo sa iba nang may saloobin ng paglilingkod.

Narito ang isang *nagpapaliwanag na salin* ng 1 Timoteo 2:8-15. Ganito ko ilalahad nang maikli ang mahirap na tekstong ito:

Mahal kong Timoteo, upang malutas ang mga problema sa Efeso sa ilang lalaki at ilang babae at sa kanilang maling mga aral, kailangang mangyari ang sumusunod: Dapat magsimulang manalangin ang mga lalaki. Saanman sila magkita. Pati sa publiko. Sa halip na magtalo tungkol sa mga mito at maling aral. Hinahadlangan ng galit at away ang panalangin. Ang sama-samang pananalangin ay umaakay sa isang tahimik at mapayapang buhay at pagsasamahan. Na nakataas ang mga kamay na bukas at handang tumanggap, malinis mula sa away at karahasan, dapat nilang sama-samang sambahin ang ating Diyos na Tagapagligtas at mamagitan para sa lahat ng tao sa harap ng trono ng Diyos.

Siyempre, dapat ding manalangin ang mga babae, gaya rin ng mga lalaki. Mahalaga rito na ang mga babae – ang tinutukoy ko ay lalo na ang mayayamang babae – ay magpakita ng kababaang-loob saanman sila humarap at makita. Ang kanilang palamuti, na umaakit ng pansin ng mga lalaki at pati ng mga babae upang mahigitan ang isa't isa, ay hindi dapat binubuo ng magarbo at kapansin-pansing ayos ng buhok, ng mga alahas na ginto at perlas, at ng mamahalin at kakaibang kasuotan. Ang mga babaeng sumusunod sa Mesias ay hindi kailangang magpasikat nang ganito o gumamit ng impluwensiya at pangingibabaw sa ganitong paraan. May palamuti at impluwensiya na mas mahalaga, na iginagalang pa nga ng lahat ng tao: mabubuting gawa.

Ang babae ay dapat matuto kung ano ang katotohanan ng ebanghelyo. Handang matuto, matamang nakikinig at uhaw sa kaalaman. Sa sariling tahanan. Lalo na sa ilan sa mga babaeng ito, hindi ko pinahihintulutan ngayon na ipagpatuloy ang pagpapalaganap ng lahat ng maling mito at aral na ito. Hindi nila dapat itaas ang kanilang sarili sa ibabaw ng kanilang asawa at pangibabawan at turuan ito nang may kapalaluan. Dapat silang makinig kapag ipinaliliwanag sa kanila ng kanilang asawa o ng mga lalaki ng iglesya ang wastong aral. Sapagkat kailangan nila ito, dahil kulang sila sa kaalaman at ang di-pagkaalam na ito ay nagdudulot ng malaking pinsala kapag ipinalalaganap nila ang mga mito sa mga tahanan.

Ang paglikha kina Adan at Eva ang mismong angkop na halimbawa para dito. Si Adan ang unang nilikha at siya ang dapat magturo kay Eva. Hindi siya nadaya. Ngunit si Eva ay nadaya at nalinlang. Sa tukso, hindi siya lumapit sa kanyang kapareha. Kung ang mga babae ay hindi kusang-loob na matututo, madadaya sila gaya ni Eva at magiging bitag para sa iba. Kung ang ilang babae sa Efeso ay hindi matututo mula sa kanilang asawa, ganoon din ang mangyayari. Kapag natuto na sila, saka lamang sila maaaring magturo sa iba, pati sa mga lalaki.

At dapat malaman ng mga babaeng ito na iingatan sila sa panganganak. Sa kabila ng pagkalinlang ni Eva at ng malalaking panganib ng panganganak. Ang Diyos lamang, ang ating Tagapagligtas, ang nagliligtas, at hindi ang diyosang tagapagtanggol ng Efeso na nilikha ng tao, si Artemis. Kaya dapat silang magtuon sa pananampalataya, sa pag-ibig at sa kabanalan. Magkasama bilang mag-asawa, na gaya nina Adan at Eva ay isang laman.

Hindi dapat matakot ang mga babae na magkaanak. Walang sinumang may karapatang magbawal sa kanila na mag-asawa. Dapat pigilan ng mga lalaki ang kanilang sarili sa sekswal na paraan at isaalang-alang na ang napakaraming pagbubuntis ay panganib para sa kanilang asawa.

10 Ang pagkasaserdote ng lahat ng mananampalataya

Sa halamanan ng Paraiso, sina Adan at Eva, na walang-sala bago ang pagkahulog sa kasalanan, ay mga *hari* na namamahala at mga *saserdote* na namumuhay sa presensiya ng Diyos. Kasama Niya at para sa Kanya. Ang *pagbubungkal* at *pag-iingat* ay mga salitang nang kalaunan ay ginamit para sa paglilingkod ng mga saserdote (Genesis 2:15).

Ang halamanan ng Paraiso sa Eden ay larawan ng Kabanal-banalang Dako sa templo. Ang bago at mas mabuting Eden, ibig sabihin, ang bagong lupa, ay magiging isang pandaigdigang Kabanal-banalang Dako na sumasaklaw sa buong mundo. Ang buong lupa ay magiging halamanan ng Paraiso. Kaya ang bagong Jerusalem, isang larawan ng bagong nilikha, ay may hugis ng isang napakalaking kubo (Pahayag 21). Tumutugma ito sa hugis ng Kabanal-banalang Dako sa templo. Ang bagong lupa ay titirhan ng mga babae at lalaki, ng mga hari at reyna, ng mga saserdote at babaeng saserdote.

Magkakaroon ba roon ng hirarkiya sa ugnayan ng lalaki at babae? Sinasabi ng ilan na wala, dahil iyon ang bagong nilikha. Ang hirarkiya raw ay para lamang sa luma at nahulog na nilikha. Ngunit sa iglesya ay nagsimula na ang bagong nilikha. Doon, nakikita na ngayon ang hinaharap na ito sa pakikitungo sa isa't isa. Kung gayon, bakit pa magkakaroon sa iglesya ng hirarkiyang hindi ninais ng Diyos? **Sa iglesya ni Jesus, ang mahalaga lamang ay ang pagpapasakop sa isa't isa nang kusang-loob.**

Muling inilantad ng Repormasyon ang katotohanang ito ng pagkasaserdote ng lahat ng mananampalataya. Ngunit sa gawain ng mga simbahan, hindi ito o halos hindi ito naisabuhay. Walang sinuman, pati ang Simbahang Katoliko, ang nag-aalinlangan sa pagkasaserdote ng lahat ng mananampalataya. Ang tanong ay kung ano ang praktikal na kahulugan ng katotohanang ito para sa buhay ng iglesya. Ang katotohanang ang bawat mananampalataya, babae at lalaki, ay isang saserdote ay sapat na sanang dahilan upang ang dalawang kasarian ay magkaroon ng parehong papel o paglilingkod sa pagsamba. Ngunit hindi ganoon ang nangyayari. Sa isang banda, ang pagkasaserdote ng lahat ng mananampalataya ay isinasabuhay nang personal. Ang panalangin at pakikisama sa Diyos ay isang personal at indibidwal na pagpapala. Ang

huwaran ng pagkasaserdote at ng kaugnay nitong paglilingkod sa paghahandog ay nagmula sa Lumang Tipan, kung saan ang saserdote ang nangunguna sa pagsamba at nagsasagawa ng paghahandog. **Kaya natural lamang na isipin din, kaugnay ng pagkasaserdote ng lahat ng mananampalataya, ang pagtitipon ng mga mananampalataya na sama-samang pumapasok sa santuwaryo sa langit bilang mga mananamba.** At sama-samang naghahandog ng mga espirituwal na handog ng papuri sa hapag ng Panginoon, ang espirituwal na altar. Maaari ba o pinahihintulutan bang magkaroon doon ng pagkakaiba ng mga kasarian? **Hindi ginagawa ng Salita ng Diyos ang mga pagkakaibang ito sa bagong tipan. Kaya hindi rin natin dapat gawin ang mga ito.**

Mga lalaki lamang ang naging saserdote sa lumang tipan. Ngunit hindi lahat ng lalaki ay maaaring maging saserdote o Levita. Kailangang isinilang kang Levita, at upang maging saserdote ay kailangang mula ka sa pamilya ni Aaron. At bukod pa riyan, kailangang malinis ka ayon sa seremonya at walang kapansanan sa katawan.

Siyanga pala, ang gawain ng saserdote, gaya ng sa isang magkakatay, ay marahas at nakapapagod. Ang pagkatay at paghiwa-hiwalay sa mga hayop sa init ng Gitnang Silangan ay nakapagpapapawis na trabaho, na mas mabuting gawin ng mga lalaki, na sa karaniwan ay talagang mas malakas kaysa sa mga babae. Wala na ngayon ang ganitong uri ng gawain ng saserdote sa pagsamba.

Dapat din nating pansinin na ang pag-unlad ng isang natatanging (panlalaking) pagkasaserdote ng mga Levita ay tanda mismo ng kabiguan ng Israel, sapagkat lumitaw lamang ito matapos maakay ang bayan sa pagsamba sa diyus-diyosan dahil sa gintong guya (Exodo 32), na ang mga Levita lamang ang tumutol (talata 26-29). **Ang unang layunin ng Diyos para sa Kanyang bayan ay na silang lahat ay maging isang "kaharian ng mga saserdote" (Exodo 19:6), isang pangitaing natutupad na ngayon kay Cristo at sa pamamagitan ni Cristo (Pahayag 1:6; Hebreo 13:15). Naabot na ang layunin ng Diyos: Ang mga babae at lalaki ay mga saserdote na ngayon ng Diyos.**

Ang ating buhay, hindi lamang ng mga lalaki, kundi ng mga lalaki at babae, ay dapat maging isang buhay na handog sa Diyos – ang buong buhay ay

isang paglilingkod ng saserdote (Roma 12:1-2).

11 Maaari bang maging elder ang mga kapatid na babae?

Kung walang pangkalahatang utos na manahimik at walang pangkalahatang pagbabawal na magturo para sa mga kapatid na babae, maaari ba silang maging mga babaeng elder (matanda ng iglesya)?

May mga iglesya na may opisyal na mga elder, at alam ng bawat kaanib kung sino ang mga iyon. May mga iglesya na nagsasalita lamang tungkol sa isang paglilingkod ng mga elder, na sa prinsipyo ay walang pinagkaiba pagdating sa kung ano ang kanilang mga gawain: magturo, ingatan at pangunahan ang kawan, kumalinga, mangasiwa, magbigay ng pastoral na pagkalinga.

Ang bawat isa ay anak ng kanyang panahon, maliban kung namuhay siyang lubos na nakahiwalay. Nagbabago ang panahon, kung minsan ay para sa ikabubuti. Ano ang nais kong sabihin? Na ang mga sulat ng Bagong Tipan ay isinulat sa panahong ang patriyarkiya ang pangunahing kaayusan ng lipunan. Itinuturing ang babae na mas mahina ang kakayahan at mas mababa kaysa sa lalaki, kaya wala siya sa publikong buhay. Walang karapatang bumoto ang mga babae. Ang mismong diskriminasyong ito, maliit man o malaki, ang pumasok dahil sa pagkahulog sa kasalanan.

Nakita natin **na hindi nakiayon sina Jesus at Pablo sa diwa ng panahon, kundi ibinigay nila sa mga babae ang dangal na taglay nila bilang mga tagapagdala ng larawan ng Diyos.** Gayunman, ang mga apostol at ang kanilang mga kamanggagawa, sa abot ng ating nalalaman, ay malamang na mga lalaking elder lamang ang itinalaga. Lubos itong mauunawaan. **Kinailangan nilang magsimula sa kung ano ang mayroon, sa kung saan namumuhay ang mga tao sa kanilang kultura, at hindi sa kung saan nais sana silang makita.** Ngunit hindi ito nangangahulugang laging ganoon na lamang ito o dapat manatiling ganoon. Si Febe na taga-Corinto (Roma 16:1) ay isang eksepsiyon lamang, na posible na noong panahon ni Pablo. Ang pamumuno sa ganang sarili ay hindi bagay na para lamang sa lalaki. May malalaking pag-aaral pa nga na nagpapakitang mas mahuhusay na lider ang mga babae. Hindi ko iyan mahahatulan, ngunit sa prinsipyo ay nililinaw nito na walang anumang limitasyong pangkaisipan o intelektuwal sa mga babae.

Ngunit ano ang sinasabi ng Bagong Tipan? May mahalagang pahiwatig tungkol sa tanong na ito sa 1 Timoteo 3:1, na halos hindi napapansin:

> *Tapat ang salita: Kung ang* sinuman *ay naghahangad ng paglilingkod bilang tagapangasiwa, isang mabuting gawain ang ninanais niya.*

Ang talatang ito ay tuwirang kasunod ng bahaging tungkol sa maling pagtuturo at pamamahala ng isang babae. **Hindi nagsisimula ang talatang ito ng isang bagong bahagi, kundi ito ang pagtatapos ng 2:8-15.** Walang mga bahagi, bilang ng talata at mga pamagat sa mga orihinal na kasulatan. *Ang talata 1 ng kabanata 3 ay tumutukoy sa babae o sa mga babae sa 2:11-15.* Hindi nga nito sinasabing: kung ang isang lalaki ay naghahangad ng ganitong paglilingkod. Maaari rin itong mangahulugang: kung ang isang babae o mga babae ay naghahangad ng ganitong paglilingkod. **Neutral ang salitang "sinuman", hindi panlalaki ni pambabae.**

Nais ni Pablo na ang mga babae, bago magturo sa iba, ay matuto muna sila mismo. At na, kahit natuto na sila, hindi nila aagawin nang may kapalaluan ang kakayahang magturo. Saka sila maaaring pumasok sa paglilingkod na ito bilang tagapangasiwa o elder, o tawagin dito. Sa kinakailangang kahinugan at kakayahan, bukas para sa kanila ang paglilingkod na ito (hindi lamang kapag walang mga lalaki). Binubuksan dito ni Pablo ang pinto para sa mga babae, at matagal na niyang kilala ang gayong mga babae bilang kanyang mga kamanggagawang babae.

Pagkatapos ay sumusunod ang mga kinakailangang katangian. Mula sa mga ito ay mahihinuha na, siyempre, dapat ding gampanan ng mga lalaki ang paglilingkod na ito. Ang mga lalaki ay dapat may iisang asawa lamang. Ganoon din para sa mga babaeng nais maging elder. **Neutral ang mga panghalip mula sa simula ng listahan. Ang "asawa ng iisang babae" noon ay isang idyoma para sa katapatan sa pag-aasawa, pati sa monogamya, at hindi para sa kahilingang mga lalaki lamang ang maaaring maging elder.**

Noong panahong iyon, ang mga lalaki, bilang *pater familias*, ang namamahala sa sambahayan. Ang pagiging mahusay rito ay isa sa mga katangian na maaaring tumugma rin sa mga babae (1 Timoteo 5:14 – pamahalaan ang sambahayan). Sa kanyang mga sulat, hinihingi rin ni Pablo ang lahat ng katangiang ito sa mga babae. Hindi bagay na para lamang sa lalaki ang mga katangiang ito, at hindi rin ang paglilingkod bilang tagapangasiwa mismo.

Ang mga babae rin ay maaaring maghangad ng mabuting gawaing ito!

Mas kaunti ang talakayan tungkol sa paglilingkod ng diyakono: Ipinapakita ng talata 11 na ang mga babae rin ay dapat maging mga babaeng diyakono.

Ang pag-aalis sa mga babae sa pamumuno ng iglesya ay nangangahulugang pinipinsala ng iglesya ang sarili nito (Efeso 5:29). Sa kasamaang-palad, ang pag-aalis sa mga kapatid na babae sa mga pulong ng pamunuan at sa mga "pulong ng mga kapatid na lalaki" ay nagbunga rin na kadalasan ay mga lalaking kakaunti o walang kakayahan ang napupunta sa pamumuno ng mga iglesya. Hindi na kailangang ilarawan dito ang pinsalang dulot nito.

Ibinibigay ng Banal na Espiritu sa mga lalaki at babae ang kaloob ng pamumuno at ng pangunguna (1 Corinto 12:28; Roma 12:8). Simulan nating hanapin ang gayong mga babae, palakasin sila at anyayahan sila sa gayong mga paglilingkod. Ang isang una at simpleng hakbang ay ang pagdaraos ng mga pulong ng pamunuan kasama ang mga asawa ng mga lalaking lider.

Kung naniniwala sina Pedro at Pablo na ang pamumuno sa iglesya ay nakalaan lamang sa mga lalaki, bakit ang kanilang mga aral tungkol sa mga kaloob ng pamumuno ay para kapwa sa mga lalaki at babae, nang hindi nililinaw ang ganitong limitasyon? Ipinapakita ng mga aral tungkol sa mga espirituwal na kaloob na sa bagong tipan ay walang pagkakaiba ang mga lalaki at babae pagdating sa pamumuno sa iglesya.

Hindi rin ito sinasalungat ng katotohanang pumili si Jesus ng labindalawang apostol bilang mga apostol na nagtatag ng Kanyang bagong kilusan. Oo, silang lahat ay Judio, malaya at lalaki. **Ngunit itinalaga Niya sila sa isang panahon ng paglipat, bago pinasinayaan ang bagong tipan. Batay sa labindalawang patriyarka, sinasagisag nila ang pagpapanumbalik ng bayan ng Diyos bilang mga tagasunod ni Jesus.**

Hindi mapag-aalinlanganan na pagkatapos ng Pentecostes, sa panahon ng Espiritu, ang mga sumunod na lider ng iglesya ay maaaring mga di-Judio o mga alipin. Ang pagiging Judio at malaya ng Labindalawa ay hindi katwiran laban sa gayong mga lider. Gayundin, ang pagiging lalaki ng labindalawang apostol ay hindi katwiran laban sa posibilidad na maging babae ang mga lider nang kalaunan.

Kung mahalaga sana sa mga apostol na walang lugar ang mga babae sa paglilingkod ng pamumuno, sinabi sana nila iyon. Ngunit wala kahit saan na

ipinahihiwatig man lamang ang pag-aalis sa mga babae.

Panghuli, tungkol sa pagtutol na ang lahat ng ito ay pagpapantay-pantay sa lahat ng bagay at pag-aalis sa mga pagkakaiba ng lalaki at babae na itinakda sa paglikha. Mariin kong tinututulan ito, sapagkat hindi isang ikalawang Adan ang inilagay sa tabi ni Adan, kundi si Eva. Taglay ni Eva ang wala kay Adan. Magkasama silang nagpupunan sa isa't isa nang komplementaryo, nang walang hirarkiko o pangkatayuang pagpapailalim o pagpapataas.

Hindi maikakaila at hindi maaaring hindi mapansin ang mga pagkakaiba ng lalaki at babae. Ang salitang "egalitaryo", ibig sabihin, pagkakapantay ng lalaki at babae, ay hindi gaanong nakatutulong sa talakayang ito. Ang usapin dito ay hindi kung ano ang bumubuo sa pagiging lalaki na naiiba sa pagiging babae, at ang kabaligtaran, kundi ang pag-aalis sa isang di-biblikal na pagkakaiba ng ranggo, na sa pamamagitan nito ay nililimitahan o hinahadlangan pa nga ang gawain ng babae sa iglesya. **Ang paghihigpit sa gawain ng mga babae, sa huli, ay pagsalungat sa Banal na Espiritu.**

12 Takip sa ulo – hanggang ngayon pa ba?

Ang tinatawag na *takip sa ulo* ay lumilitaw sa Bagong Tipan sa *1 Corinto 11:2-16* lamang. Maliwanag na isa itong pinagtatalunang paksa sa Corinto. Dito rin ay hindi natin alam ang pinagmulang kalagayan ng mga tumanggap ng sulat. Tiyak na naunawaan ng mga taga-Corinto ang bawat pangungusap na isinulat ni Pablo tungkol dito. Ang aking pagtatangkang magpaliwanag ay isa lamang sa marami. Para sa atin, nananatili itong mahirap na teksto. Upang maunawaan ito, hinihiling ko sa iyo, mahal kong kapatid na babae, kung tinatakpan mo ang iyong ulo, na linawin mo sa iyong sarili ang dahilan nito mula sa bahaging ito. **Bakit, saan at kailan mo tinatakpan ang iyong ulo (kung totoo ito sa iyo)?**

Dito, ang layunin ay ilapat ang tekstong ito ni Pablo, na hindi isinulat sa atin kundi para sa atin, at sagutin ang tanong: May bisa ba ito ngayon, at kung oo, paano?

Kadalasang ganito ipinaliliwanag ang bahaging ito: Ang lalaki o ang asawang lalaki ang ulo ng babae at siya ang may tungkuling mamuno ayon sa paglikha. Ipinapahayag ito ng babae o ng asawang babae sa publiko, kapag nananalangin at nagpopropesiya, sa pamamagitan ng pagkakaroon ng isang bagay sa kanyang ulo, isang takip sa ulo (ngayon: panyo sa ulo, sombrero, belo, atbp.). Kung anong kasuotan ang tinutukoy na pantakip ay nananatiling bukas. Malamang na ang mahabang dulo ng balabal ang itinatalukbong sa ulo kapag kailangan.

Ang unang tanong ay kung saan hinihingi ang pagtatakip: Sa loob o sa labas ng pagsamba? Ang usapin ay **kung saan** nananalangin at nagpopropesiya ang mga kapatid na babae. Sa isang naunang kabanata (Kabanata 8), sinabi ko na kailangang tumukoy ito sa pagsamba, ibig sabihin, sa lugar kung saan sama-samang nananalangin at nagpopropesiya ang mga lalaki at babae.

Karaniwang inaakala na hinihimok ni Pablo ang mga babae na magtakip ng ulo dahil sila, o ang ilan sa kanila, ay ayaw nang gawin iyon. Maaari. Dahil sa talata 10, mas titingnan ko ito sa kabaligtaran: **May mga lalaking humihingi na alisin ng mga babae ang kanilang takip sa ulo.** Alinman

bilang bagong kalayaang Kristiyano, o dahil sa imoral na motibo, ibig sabihin, upang makita ang mga babae ng iglesya at ang kanilang buhok sa paraang hindi o halos hindi posible sa ibang pagkakataon. **Kaya pinalalakas ni Pablo ang loob ng mga babae at ibinibigay niya sa lahat ng babae ang karapatan (talata 10) na magtakip ng ulo.** Gayunman, hindi naman talagang kailangang sagutin ang tanong kung sino ang humihingi ng ano.

Bukod dito, dapat malaman kung ano ang papel ng takip sa ulo sa Griegong Corinto at sa Imperyo Romano noong panahong iyon. *Ang mga babaeng may asawa ay laging may takip sa ulo sa publiko, hindi lamang sa pagsamba.* Bahagi ito ng kanilang dangal bilang babaeng may asawa, na hindi bukas para sa ibang lalaki. Kabaligtaran ng mga bayarang babae at pati ng mga aliping babae, na walang takip sa ulo. Ipinagbabawal pa nga ito sa mga alipin. Ang pagtatakip, malamang na isang balabal na parang belo, ay proteksiyon sa isang banda at tanda ng katapatan sa asawa sa kabilang banda. Isang dangal sa lipunan ang ipinapahayag sa pamamagitan ng pagtatakip na ito. **Ang usapin ng pagpapasakop ay walang kaugnayan sa takip sa ulo. Nakapailalim na ang mga babae sa sinaunang kulturang ito. Ang takip sa ulo ay hindi tanda ng pagpapasakop, kundi ng pagiging kabilang, ibig sabihin, sa kanyang asawa. Hindi pagpapasakop ang paksa ng tekstong ito sa Corinto.** Ang mabuting kaugalian sa lipunan sa Corinto at halos saanman noon ay ganoon pa rin ngayon sa mga bansang Islamiko, ngunit hindi na sa atin sa Kanluran. *Ang mga simbolo gaya ng takip sa ulo ay may kahulugan lamang kung saan alam ng lipunan at ng kultura nito kung ano ang ibig sabihin ng mga ito.*

Sa talata 10, nagbigay si Pablo ng malinaw na pahayag upang ayusin ang usapin ng takip sa ulo – **tandaan mo, walang sinasabi ang orihinal na teksto tungkol sa pagkakaroon ng tanda ng awtoridad o kapangyarihan sa ulo** (ibig sabihin, isang takip sa ulo). Kung isasalin nang tama, ganito ang sinasabi nito:

> **Kaya ang babae ay dapat magkaroon ng awtoridad sa kanyang ulo dahil sa mga anghel.**

Ipinapakita ng talatang ito na marahil ay iniharap ang kahilingan na hindi na kailangan ang takip sa ulo, sapagkat sinasabi ngayon ni Pablo: *Ang babae ay malayang magpasya kung magsusuot siya ng takip sa ulo. At iyon ay ang lahat ng babae ng iglesya. Pati ang mga walang asawa, ang mga pinalayang alipin, ang mga*

aliping babae at ang mga bayarang babae na sumampalataya. Ibinibigay ni Pablo sa bawat babae ang dangal na magtakip ng ulo sa iglesya o sa pagsamba. Ang itinuring na karapat-dapat na balang araw ay humatol sa mga anghel (1 Corinto 6:3) ay tiyak na makapagpapasya nang malaya sa bagay na ito.

Sa gayon, sinasagot din ni Pablo ang tanong na itinatanong natin sa ika-21 siglo kapag binabasa ang tekstong ito: Ang bawat babae ang nagpapasya para sa kanyang sarili kung angkop para sa kanya na magtakip ng ulo. Hindi ang kanyang asawa o ang mga lalaki ng pamunuan ng iglesya. Ngayon, ang takip sa ulo sa pagsamba ay mas nagdudulot ng pagkalito sa mga tagalabas. Iyon mismo ang kabaligtaran ng idinulot nito sa Corinto. Ang takip sa ulo ngayon ay, sa literal na kahulugan ng salita, lipas na sa panahon.

Kabaligtaran ng mga pag-aangkop sa kultura at sa panahon, ang sumusunod mula sa tekstong ito ay nananatiling may bisa sa lahat ng panahon:

- **Ang ulo ay hindi nangangahulugang pinuno, lider o awtoridad sa ibabaw ng iba, kundi pinagmulan at bukal.**
- Si Cristo, bilang ulo, ang marangal na pinagmulan ng lalaki (bilang Manlilikha niya); ang lalaki (si Adan), bilang ulo, ang marangal na pinagmulan ng babae (si Eva); at ang Diyos, bilang ulo, ang marangal na pinagmulan ni Cristo (sa Kanyang pagkakatawang-tao).
- **Ang mga lalaki at babae ay nananalangin at nagsasalita nang propetiko sa pagsamba.**
- Pinararangalan ng bawat isa ang kanyang marangal na ulo bilang bukal at pinagmulan ng kanyang pag-iral, lalo na sa isang kultura ng karangalan at kahihiyan. *Ang kahihiyan at kawalang-dangal ay hindi nakaugnay sa Diyos, kundi sa kultura.*
- **Dapat manatiling makikita ang pagkakaiba ng lalaki at babae.**
- *Ang lalaki at babae ay umaasa sa isa't isa,* nagpupunan sila sa isa't isa nang walang hirarkiya o pagkakaiba ng halaga at ranggo.
- **Ang kaluwalhatian at karangalan ng Diyos ang nasa unahan. Walang anumang dapat umagaw sa pansin mula sa Diyos sa pagsamba.**
- Pinagsasama ni Pablo ang paksang ito tungkol sa mga kasarian sa isang pangungusap na naglalahad ng pagkakapantay ng katayuan, gaya ng may

bisa rin ito sa nagtitipong iglesya, sa pagsamba:

- *Sapagkat kung paanong ang babae ay mula sa lalaki, gayundin ang lalaki ay sa pamamagitan ng babae; ngunit ang lahat ng bagay ay mula sa Diyos.* [1 Corinto 11:12]

Siyempre, ang masalimuot na bahaging ito ay naglalaman ng higit pa kaysa sa iisang talatang ito, ang talata 10 (o 12), na nasa mismong gitna ng bahagi.

Kaya, gaya ng sa 1 Timoteo 2, narito ang aking nagpapaliwanag na *salin ng buong bahagi*, gaya ng pagpapaliwanag ko rito nang maikli:

Mahalaga sa akin na kayong mga taga-Corinto ay magkaroon ng kamalayan na ang pinagmulan, ibig sabihin, ang ulo ng bawat lalaki, ay si Cristo, ang Mesias. Sa pamamagitan Niya nilikha si Adan at kasama niya ang lahat ng lalaki. At bilang mga lalaki, kayo ay kabilang sa Kanya.

Ang ulo ng babae ay ang lalaki. Mula sa kanyang tagiliran hinubog si Eva, upang maging isa sa kanya. Siya ang ulo, si Eva ang katawan. Ang lalaki ang kanyang pinagmulan, at siya rin ay kabilang sa kanya, bilang asawang babae, upang maging katuwang at kapupunan.

Nakikita rin natin ang ugnayang ito kay Cristo. Ang Kanyang ulo ay ang Diyos. Siya ang nag-anak sa Kanya nang Siya'y maging tao, ang Kanyang Anak, na kapantay Niya.

Kung ang isang lalaki sa Corinto ay nananalangin nang malakas o nagsasalita nang propetiko sa pagtitipon at may takip ang kanyang ulo, iyon ay kahiya-hiya. Binibigyan niya ng karangalan ang kanyang sarili, hindi si Cristo, ang kanyang ulo. Sapagkat tinatakpan ng mga sumasamba sa diyus-diyosan ang kanilang ulo kapag naghahandog sila sa mga diyus-diyosan. Nang walang takip ang ulo, ipinapakita ng lalaki ang kababaang-loob at nagbibigay ng karangalan sa di-nakikitang Cristo.

Sa mga babae, kabaligtaran ito. Ang mga babaeng nananalangin at nagsasalita nang propetiko sa pagtitipon at hindi nagtatakip ng ulo ay nagdadala ng kahihiyan sa kanilang ulo. Inaalisan nila ng dangal ang kanilang sarili at ang kanilang asawa, ibig sabihin, ang kanilang ulo. Sapagkat sa nakalugay nilang buhok ay inaakit nila ang pansin sa kanilang sarili, sa halip na sa Diyos at kay Cristo.

Kung may sinumang humihingi na hindi na kailangang magtakip ng ulo ang mga babae, hindi niya ito pinag-iisipan hanggang sa dulo. Sapagkat alam naman ninyo na sa Corinto, ang babaeng walang takip sa ulo ay itinuturing na gaya ng babaeng kinalbo at katulad ng babaeng nagbebenta ng sarili o naghahanap ng sekswal na pakikipagtagpo. Kung hindi siya nagtatalukbong o nagtatakip sa publiko, kung gayon ay dapat din, ayon sa lohika, na gupitin niya ang kanyang buhok o ipakalbo ito nang lubusan.

Alam ko, hindi iyan ang layunin ninyo sa inyong hinihingi! Ngunit sa lipunang inyong ginagalawan, iyan ang magiging bunga! Kaya huwag ninyong ipagsapalaran na maging katitisuran sa mga taong pumupunta sa inyo at nakikitang tinatanggihan ninyo ang karaniwang kaugalian ng pagtatakip sa publiko.

Ang mga lalaki ay hindi dapat magtalukbong sa pagsamba, sa presensiya ng Diyos. Sapagkat ang lalaki ay larawan ng Diyos at sinag ng Kanyang kaluwalhatian. Ang babae ay larawan din ng Diyos, ngunit bukod pa riyan, siya rin ang sinag ng kaluwalhatian ng lalaki. Ang kanyang kagandahan ay sa kanyang asawa, na mula sa kanya siya nilikha at kaisa niya.

Paano naging kaluwalhatian ng lalaki ang babae? Tiyak na hindi dahil nilikha ang lalaki mula sa babae, kundi dahil hinubog ang babae mula sa lalaki, mula sa tagiliran nito. At hindi siya ang kaluwalhatian ng lalaki dahil nilikha ang lalaki alang-alang sa babae, kundi ang kabaligtaran. Nilikha ang babae alang-alang sa lalaki, sapagkat nag-iisa ito at nangangailangan ng katuwang.

Kaya, dahil ganito kalaki ang halaga ng babae at ganito siya kalaking pagpapala para sa lalaki, siya ang dapat magpasya at magpanukala tungkol sa kanyang sariling ulo, kung tatakpan niya ito. Walang sinumang may karapatang mag-utos sa kanya tungkol dito. Hindi ang kanyang asawa ni ang mga lider ng iglesya ang may karapatang mag-utos sa kanya na huwag magsuot (o magsuot) ng takip sa ulo. Balang araw ay hahatol pa nga siya sa mga anghel – kung gayon, tiyak na makapagpapasya siya at may karapatan siyang magpasya sa bagay na ito.

Gayunman, sa kanyang pagsasarili at kalayaang magpasya, dapat isaalang-alang ng babae na hindi siya hiwalay sa kanyang asawa. Hindi siya umiiral nang wala ang lalaki, at hindi rin umiiral ang lalaki nang wala ang babae.

Ang plano ng Diyos ay laging ang pagsasama at pagkakaisa ng lalaki at babae. Sa pagkakaisa ng ulo at katawan, kumikilos sila nang magkasama, nagkakasundo, nagpapasakop sa isa't isa, nagpupunan sa isa't isa.

Ano ang ibig sabihin na hindi umiiral ang isa nang wala ang isa? Alalahanin ninyong muli ang paglikha sa unang mag-asawa. Sa simula, ang babae ay nagmula sa lalaki. Mula sa kanyang tagiliran. Dinala siya sa lalaki upang muling maging isang laman kasama nito. Ngunit mag-isip pa kayo: Mula noon, ang bawat lalaki ay nagmumula sa isang babae. Kung walang lalaki ay walang babae, at kung walang babae ay walang lalaki. Kapwa sila magkapantay ang dangal, magkasinghalaga at magkapantay ang katayuan, ang ganap na kapupunan sa kanilang pagkakaiba. Ang lahat ng ito ay plano ng Diyos. Siya ang ulo na pinagmulan ng lahat ng ito.

Dahil dito ay tinatanong ko kayo: Kagandahang-asal ba kung ang isang babae ay nananalangin sa Diyos sa publiko nang walang talukbong at walang takip sa ulo? Hindi, sasang-ayon kayo, hindi iyon angkop dahil sa mga kaugalian sa Corinto at sa Imperyo Romano. May mga kaugalian at gawi na para sa mga tao ay parang mga batas ng kalikasan. Kung ang isang lalaki, laban sa karaniwang kaugalian, ay may mahabang buhok, itinuturing iyon na kahihiyan. Dito rin, kabaligtaran ito sa mga babae. Ang mahabang buhok ng mga babae ang kanilang kaluwalhatian, ang kanilang likas na palamuti, na ganoon ang pagtingin ng mga tao. Ang mahabang buhok ay ibinigay sa kanya na parang isang magandang belo o balabal, upang maging kaluwalhatian ng lalaki.

Ang palamuting ito, na tila kanais-nais para sa mga lalaki, ay dapat niyang takpan sa pagtitipon. Hindi ito ang lugar upang mapansin dahil sa kaluwalhatiang ito, gaya rin ng dapat ipakita ng lalaki ang kanyang kababaang-loob nang walang takip ang ulo. Sapagkat ang usapin ay ang karangalan at kaluwalhatian ng Diyos at ni Cristo.

Kung may sinuman sa Corinto na nais makipagtalo tungkol dito at kinukuwestiyon ang kaugaliang ito ng takip sa ulo, dapat niyang alalahanin na wala ito kahit saan. Gaya ng nais ninyong iutos sa mga babae na huwag magsuot ng takip sa ulo. Walang iglesyang gumagawa ng ganoon; kaya manatili kayo sa karaniwang may bisa tungkol sa takip sa ulo, na marangal at hindi nagdudulot ng katitisuran sa sinuman.

13 Ang lalaki bilang ulo – isang-panig na pagpapasakop?

Hindi bababa sa pitong ulit na sinabihan nina Pablo at Pedro ang mga asawang babae na magpasakop sila sa kanilang asawa, kahit hindi mananampalataya ang mga ito at hindi mapagmahal ang kanilang pakikitungo. Noong panahong iyon, lubos na karaniwan at hindi bago na kailangang kumilos nang ganito ang mga babae. Ang asawang lalaki ang panginoon ng sambahayan. Siya ang namamahala at nakapailalim sa kanya ang lahat: ang asawa (o mga asawa), mga anak, mga alipin at iba pang kasama sa bahay. Ganito inayos ng dakilang pilosopong si Aristoteles ang sambahayan noong sinaunang panahon, mula itaas pababa, na may malinaw na hirarkiya. Ganito ito isinabuhay, at ganito nito binigyan ng katatagan at kaayusan ang imperyo at ang sinaunang lipunan. Hindi pinahintulutan ang paglihis dito. *Hindi ito ang ideyal ng Bibliya, sapagkat inilalarawan nito ang lalaki at babae bilang magkapantay na magkapareha, nang walang hirarkiya. Ngunit ganito ang kinahinatnan, gaya ng nakita nang patiuna pagkatapos ng pagkahulog sa kasalanan (Genesis 3:16).* Ang mismong kaayusang panlipunang ito ang sinalubong ng ebanghelyo sa buong Imperyo Romano.

Bakit ganito kadiin ang pagpapasakop, at may bisa pa ba ito ngayon sa parehong paraan? Maraming babae ang nakaranas sa kanilang papel bilang mahirap tiisin at walang labasan. Nakibagay sila hangga't maaari. Kadalasan ay mas bata sila nang di-hamak kaysa sa kanilang asawa, pag-aari sila nito, wala silang tinig, halos walang kalayaan at walang karapatan. Walang pag-aasawa dahil sa pag-ibig! Ang pagpapasakop ay higit na pasanin at pamimilit kaysa kagalakan. *Ngayon, bilang mga nagpapahayag ng pananampalataya kay Jesus, nagkaroon sila ng buhay na ugnayan kay Jesu-Cristo. Kasama Niya sila namumuhay ngayon at maaari na nilang matutuhang magpasakop sa kanilang asawa nang buong puso, gaya ng sa Panginoon.* Ang kalayaang dinala sa kanila ng ebanghelyo at ang dangal na ibinalik nito sa kanila bilang babae ay hindi kailangang maging dahilan upang maghimagsik sila laban sa kanilang asawa. Pinahahalagahan nang husto ng mga apostol na sa pamamagitan ng ganitong asal ay hindi masisira ang pangalan ng ebanghelyo sa lipunan noon.

Sa sinaunang daigdig na ito, ang mga asawang lalaki, bilang mga panginoon ng sambahayan, ay itinuturing na ulo ng babae. Gaya ng nasabi na, hindi ito ang ideyal ng Bibliya, kundi realidad ng buhay na hindi na hinuhusgahan pa. Ngunit binibigyan ito ng bagong kahulugan. *Sapagkat wala kahit saan sa Bagong Tipan na inutusan ang mga lalaki na maghari nang mabuti o mamahala nang may karunungan. Ang pagiging ulo ay nagkakaroon ng bagong kahulugan sa ilalim ng halimbawa ng Panginoong Jesu-Cristo (Efeso 5:21-33):* Ang ulo, ibig sabihin, ang asawang lalaki, ay dapat umibig sa kanyang asawa gaya ng sa kanyang sarili, umibig hanggang sa pag-aalay ng sarili. Dapat niya itong tustusan at alagaan.

Kapag binasa nang malakas ang mga salitang ito sa nagtitipong iglesya sa bahay, tuwirang kinakausap ang bawat naninirahan sa sinaunang sambahayan. Iyon pa lamang ay di-pangkaraniwan na. Ngunit hindi lamang iyon, sapagkat rebolusyonaryo ang hinihingi ni Pablo sa mga lalaki. Ang ganitong pakikitungo ng mag-asawa sa isa't isa, sa mga anak at sa mga alipin ay ginawang isang uri ng patriyarkiya ng pag-ibig ang patriyarkal na balangkas ng sambahayan. At sa gayon ay nagsimulang lumapit ang balangkas ng lalaki at babae sa ninais ng Diyos sa simula. Nang hindi sinasalakay ang mga balangkas ng lipunan noon. Iyon ay lubhang makapipinsala sana sa ebanghelyo. Ang matitibay na balangkas na ito ng nahulog na daigdig ay pinapasok mula sa loob, pinalalambot at binabago ng pag-ibig ni Cristo.

Ganoon din ang may bisa para sa mga aliping nagbalik-loob. Dapat silang magpasakop sa kanilang mga panginoon. Ngayon, walang sinumang mag-iisip na bigyang-katwiran ang pang-aalipin sa pamamagitan ng mga salitang ito ng mga apostol. Ngunit ginawa rin iyon ng mga Kristiyano hanggang sa ika-19 na siglo. Noong sinaunang panahon, matibay at mahalagang bahagi ito ng lipunan sa buhay at kabuhayan. Para sa atin ngayon, hindi na ito maiisip. Hindi kailanman naging kalooban ng Diyos ang pang-aalipin – niyuyurakan nito ang dangal ng tao. Gayunman, hinihimok ngayon ang aliping nagbalik-loob na maglingkod nang buong puso, na para bang naglilingkod siya sa Panginoon. Gayundin, hinihimok ang mga panginoon na maging mabait sa kanilang mga alipin, lalo na dahil marami sa mga ito ay kanila nang mga kapatid. Kay Cristo, wala nang malaya at alipin.

Ang katotohanang tinukoy ng mga apostol ang kaayusan ng sinaunang sambahayan sa ganitong pagkakaayos (asawang lalaki, asawang babae, mga anak, mga alipin) ay nagpapalinaw na ang mga tagubiling ito ay hindi isinulat sa atin, kundi para sa atin. Ang pagkakaiba ay na ang ating balangkas na panlipunan ngayon ay wala nang pang-aalipin, at wala na rin ang sinaunang sambahayan na may *pater familias*, ibig sabihin, ang namamahalang ama ng sambahayan. Magkapantay ang karapatan ng lalaki at babae ayon sa batas. At dahil dito ay maaari lamang tayong magpasalamat. Ngayon ay maraming magkakasamang naninirahan sa iisang bahay, maraming namumuhay nang mag-isa at maraming tahanan para sa matatanda, na wala noon, kaya wala ring katumbas na mga tagubilin ang mga apostol tungkol sa mga ito.

Nililinaw ni Pablo na hindi ang *pater familias* ang namamahala sa sambahayan, kundi si Cristo ang Panginoon ng lahat. Ang lahat ay may pananagutan muna sa Panginoong ito sa langit.

Ano ngayon ang gagawin natin sa mga tagubiling ito?

Isang malaganap na pananaw ay na ang pagpapasakop ng babae ay nakaugat sa kaayusan ng paglikha. Ngunit ang tanging mabuting kaayusan ay ang bago ang pagkahulog sa kasalanan. Walang hirarkiya, walang pagiging ulo ng lalaki at walang isang-panig na pagpapasakop ng babae. Pagkatapos lamang ng pagkahulog sa kasalanan lumitaw ang di-kaayusan, kung saan namamahala ang lalaki sa babae nang walang karapatan at walang mandato. Hindi ko sinasabing palagi at sa prinsipyo ay masama ito, ngunit walang sinumang magnanais na bumalik ito, gaya rin ng pang-aalipin. Kaya kailangan nga nating unawain ang mga salitang ito ng Bibliya sa liwanag din ng kanilang makasaysayang konteksto.

Hindi ito nangangahulugan, gaya ng maaaring madaling mahinuha, na hindi na sineseryoso ang Salita ng Diyos. Sa kabaligtaran, kung isinasabuhay ang mga tagubiling ito ng pagpapasakop at pag-ibig, tumutugma iyon sa ideyal ng Diyos. Ngunit may mas mabuting daan, na iminumungkahi mismo nina Pablo at Pedro. Nagsasalita si Pablo tungkol sa *pagpapasakop sa isa't isa* (Efeso 5:21) at pagkatapos ay binabanggit ang ugnayan ng mag-asawa bilang halimbawa kung saan ito isinasagawa. **Sa katunayan, dapat ding ibigin ng asawang babae ang kanyang asawa, kahit iisang beses lamang ito hinihingi**

sa Bagong Tipan. At gayundin, dapat magpasakop ang asawang lalaki sa kanyang asawa. Ganito ang sinasabi ni Pedro sa "gayundin kayong mga lalaki", kapag tinutukoy niya sa 3:7 ang 3:1, kung saan hinihimok niya ang mga babae sa pagpapasakop. Bukod dito, sinasabi niya na tayong lahat ay dapat mahigpit na magbihis ng kababaang-loob sa isa't isa (1 Pedro 5:5).

Hindi maisasabuhay ngayon ang pag-aasawa gaya noong sinaunang panahon. Sinusubukan ito ng ilan sa isang mas pinalambot na anyo. **Ngunit kung ang pagpapasakop ay ibinabatay sa isang maling pagkaunawa sa kaayusan ng paglikha, hindi iyon biblikal, kahit maayos pa itong gumagana.** Ang Kristiyanong pagpapasakop (ibig sabihin, ang pagpapasakop sa pagitan ng magkakapatid sa pananampalataya, kasama ang mga mananampalatayang asawang lalaki at babae) ay hindi pang-alipin at hindi nag-aalis ng dangal. Ito ay mapagpakumbaba, tapat at mapagmahal na paggalang, pakikipagtulungan at pagsuporta. Gaya ng kababaang-loob at kahinahunan, dapat maging karaniwang katangiang Kristiyano ang pagpapasakop. At sa pinakamainam, dapat itong maging sa isa't isa.

Tungkol sa sarili ko, ganito ang aking napansin, at nakita ko rin ito sa ibang mga lalaki: tinatanggap namin nang walang damdamin ang ganitong mga panawagan bilang isang-panig na pagpapasakop. Sapagkat mga babae naman ang apektado, hindi mga lalaki. Inuunawa namin ang mga ito ayon sa itinuro sa amin at ayon sa kung paano kami hinubog sa aming mga iglesya at, sa ilang bahagi, sa lipunan. Sa kasamaang-palad, ipinapakita nito ang hilig ng aming puso.

Bakit hindi kami natitigilan kapag, sa unang tingin, nililimitahan ang mga babae, upang itanong kung paano dapat unawain ang mga kaugnay na talata ng Bibliya? Mas madali naming tinatanggap ang isang bagay na kukuwestiyunin sana namin kung kami ang tinutukoy nito. Hayaan nating mabago ang ating puso at mag-aral tayo sa paaralan ni Jesus at ni Pablo.

14 Walang lalaki o babae

Madalas banggitin ang Galacia 3:28 kapag ang usapan ay ang mga papel ng mga kasarian:

> [Galacia 3:26-28, isinalin mula sa Bibliyang Aleman na Elberfelder] *sapagkat kayong lahat ay mga anak na lalaki ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo Jesus. Sapagkat kayong lahat na binautismuhan kay Cristo ay nagbihis kay Cristo.*
>
> *Walang Judio o Griego, walang alipin o malaya, walang lalaki o babae (walang panlalaki o pambabae); sapagkat kayong lahat ay iisa kay Cristo Jesus.*

Madalas kong marinig na nagsasalita rito si Pablo tungkol sa kaligtasan, na bukas nang walang pagkakaiba sa lahat ng pangkat na pambansa at panrelihiyon na binanggit dito, at sa huli sa dalawang kasarian. Ang usapin daw ay ang pagiging kay Cristo, at hindi ang ating tunay na buhay sa nahulog na nilikha. Doon daw ay naroroon pa ang mga pagkakaibang ito.

Ngunit ano ang tinatalakay ni Pablo sa mismong simula ng sulat? Humiwalay si Pedro at ang mga Judio sa mga mula sa mga bansa upang humilig sa magkakahiwalay na hapag. Iyon ang problemang tinutugunan ng Galacia 3:28. Kaya isang lubos na praktikal na problema ng iglesya ang nais lutasin ng talatang ito.

Totoo, nananatili tayo kung ano tayo, ngunit may idinaragdag para sa lahat na mas dakila kaysa sa kung ano tayo ayon sa lahi, uri o kasarian: ang pagiging anak na lalaki. Nagsasalita si Pablo tungkol sa sinaunang katayuan ng pagiging anak na lalaki. Kasama rito ang mga pribilehiyo at dangal, mga karapatan at mana. Hindi ito para sa mga anak na babae. *Ibinibigay niya sa mga mananampalataya ang pagiging anak na lalaki ng Diyos, sa mga lalaki at gayundin sa mga babae!*

Sa Judaismo, ang kaligtasan, at ang pagkaunawa rito sa lumang tipan, ay bukas na sa mga pangkat na binanggit dito. Tinatanggap ang Griego bilang proselita, basta't tinuli siya. May malaya at alipin, gaya ng may mga lalaki at babae sa bayang Israel. *Kung gayon, hindi gaanong bago ang sasabihin ni Pablo.*

Hindi naman mali ang paliwanag na ito mula sa pananaw ng kaligtasan, ngunit hindi iyon ang lahat.

Higit pa ang usapin, ibig sabihin, ang pananaw tungkol sa tao. Sa kaibuturan nito, sinasabi ng talatang 28 na ang lahat ng tao ay larawan ng Diyos, na ang lahat ay may parehong dangal at, bilang mga makasalanan, parehong problema: Kailangan nila si Cristo at tinatanggap nila si Cristo. Maaaring ipagpatuloy ang tatlong pares: matanda at bata, mahirap at mayaman, malakas at mahina, mga anak at mga magulang, mga taong may kapansanan at wala, malinis at di-malinis ayon sa seremonya. Para sa mga taga-Galacia, mauunawaang ang nasa unang puwesto ay na ngayon, ang mga Judio at ang mga bansa sa pamilya ng Mesias ay pantay-pantay at iisa. Ang lahat ay mga anak na lalaki ng Diyos. Sa iglesya, hinaharap natin ang bawat isa bilang anak na lalaki ng Diyos. Ang lahat ng iba pang pagkakaibang naroroon pa ay umuurong sa likuran at hindi na nagtatakda ng ating pagkilos at pananalita sa isa't isa.

Binanggit ni Pablo ang tatlong pangkat na ito dahil sa daigdig na hindi pa natutubos ay may tensiyon sila sa isa't isa. *Sa iglesya, hindi dapat maging dahilan ng alitan ang mga pagkakaibang ito.* Itinuring ng mga Judio ang kanilang sarili na hinirang na bayan ng Diyos, at minamaliit nila ang mga bansa. Kung walang pagtutuli, hindi maaaring mapabilang ang mga ito sa bayan ng Diyos. Ang mga alipin ay pag-aaring sinasamantala. Wala silang halaga, wala silang tinig at walang karapatan. Ang mga babae noong panahong iyon ay pag-aari rin at mas mababa kaysa sa lalaki. Wala rin silang tinig at kakaunti ang karapatan. *Kay Cristo, hinaharap na natin ngayon ang isa't isa gaya ng laging ninais ng Diyos. Ang lahat ay nagiging mga nagpapahayag ng pananampalataya kay Cristo sa pamamagitan ng bautismo at pananampalataya. Ang lahat ng pagkakaibang sosyal, etniko at hirarkiko ay nagwakas na kay Cristo.* Sa iglesya, mga kapatid na lalaki at babae na lamang ang mayroon. Doon, sa harap ng mga mata ng Diyos, hindi na dapat magkaroon ng halaga ang mga pagkakaibang ito. *Kung magkapareho ang dangal ng mga babae at lalaki, kapwa nila magagampanan ang lahat ng paglilingkod na mayroon sa iglesya. Isa itong lohikal na konklusyon, kahit hindi tungkol sa mga paglilingkod ang talatang ito.*

Dito ay hinango ni Pablo ang pananalitang "lalaki at babae" mula sa Genesis 1:27. Hindi siya nagtataguyod ng isang uri ng pag-iral na walang kasarian. Iginigiit niya sa 1 Corinto 11 na ang mga babae, kapag nananalangin o

nagsasalita nang propetiko sa pagsamba, ay dapat makitang malinaw bilang mga babae, at na ang mga lalaki ay dapat makita bilang mga lalaki; maaaring alam ni Pablo ang iba't ibang aspekto ng mga kulturang pagano at ng kanilang mga gawain sa pagsamba, kung saan sadyang ikinukubli o binubura pa nga ang kasarian, ngunit hindi iyon ang usapin dito.

Hindi maaaring magkasalungat ang kaayusan ng paglikha at ang kaayusan ng kaligtasan. Ibinabalik ng kaayusan ng kaligtasan ang orihinal na kaayusan ng paglikha na ninais ng Diyos. Dito, magkapantay ang katayuan ng lalaki at babae. Nagdudulot ang ebanghelyo ng mga bungang nagpapagaling. Una sa iglesya, ibig sabihin, sa gitna ng mga mananampalataya. Positibo at rebolusyonaryo ang mga pagbabagong ito. Ito ay kapangyarihan para sa kaligtasan, na kayang buwagin ang mga makasalanang balangkas na libu-libong taon na ang tanda at kayang baguhin at iligtas ang buong mga kultura at bansa. Sa huli, ang pag-aalis sa pang-aalipin, ang ating demokrasya, ang ating mga karapatang malaya at ang pagkakapantay ng karapatan ng mga kasarian ay nag-uugat din, sa isang bahagi, sa salitang ito ni Pablo. Sa loob ng mahabang panahon ay ipinamalas nila ang kanilang epekto sa lipunan. *Sa iglesya, hindi dapat mahuli rito pagdating sa mga papel ng mga lalaki at babae.*

Bagaman hindi nagsasalita ang talatang ito tungkol sa mga papel na ito, hindi masasabing walang anumang kaugnayan. *Ang talatang ito ay isang saligan kung saan malaya ang mga kapatid na babae, nang walang pagkakaiba o isang-panig na pagpapasakop, na gampanan ang bawat paglilingkod na doon sila may kaloob o kakayahan.* Hindi kailangan dito ng sistema ng kota, kundi ng mapagpakumbaba at matalinong pakikitungo sa isa't isa.

Kailangang iukit ang Galacia 3:28 sa mga puso. Hindi tumitingin ang Diyos sa tao nang may pagkiling, kaya hindi rin natin dapat gawin iyon (Roma 2:11; Santiago 2:1).

15 Ang aming pagtatapat ng kasalanan

"Mga kapatid na lalaking nagpapakalalaki" – ano iyon? Sa 1 Corinto 16:13, hinihimok ni Pablo ang mga kapatid na babae at lalaki na magpakalalaki, o maging matapang, at magpakalakas. Hindi ito kabaligtaran ng pagkababae, kundi ng pagiging matatakutin. Ganito ko nais ipaliwanag dito ang pagpapakalalaki: Kailangan naming mga lalaki na magpakalalaki sa pamamagitan ng pagkakaroon ng lakas ng loob na ipahayag sa harap ng aming mga kapatid na babae kay Cristo ang isang pagtatapat ng kasalanan na matagal nang dapat ginawa, at sundan ito ng mga kaukulang gawa. *Kaming mga lalaki ay umangkin para sa aming sarili ng kapangyarihang magpaliwanag, at kasama nito ng kapangyarihang kumilos, at sa pamamagitan nito ay inalis namin ang mga babae sa mga paglilingkod sa iglesya.*

Akala namin ay naglilingkod kami sa Diyos, ngunit ang kabaligtaran ang aming nagawa!

Diyos, Yahweh Elohim, Manlilikha ng lalaki at babae, patawarin Mo kami na nag-isip, humingi at kumilos kami na para bang ang mga kapatid na babae ay hindi kapantay namin ang katayuan, kundi mas mababa. Hindi kaharap, kundi isang baitang sa ibaba namin.

Panginoong Jesus, patawarin Mo kami na inakala naming dapat manahimik ang mga babae at magpigil ng sarili sa publiko.

Patawarin Mo kami na inakala naming ayaw Mong ipahayag nila sa publiko Ikaw at ang Iyong katotohanan.

Mahal na mga kapatid na babae, patawarin ninyo kami sa maling saloobing ito, na inakala naming mula sa Diyos at ayon sa Bibliya! Patawarin ninyo kami na sa ilang pagkakataon ay binigyan namin kayo ng pagkabagabag ng budhi nang walang katwiran.

Patawarin ninyo kami na pinag-usapan at pinagpasyahan namin ang mahahalagang usapin at tanong nang wala kayo. Hindi namin hiningi ang inyong payo!

Kaming mga lalaki ay nabigo. Madalas, at nang hindi namin namamalayan, kami ay makasarili, mapangibabaw at nagmamarunong. Bulag sa aming sarili. Bulag sa inyo bilang mga babae at sa inyong mga pagkatawag at mga kaloob.

Patawarin ninyo kami kung saan kami naging duwag at kayo ang iniharap namin at sa inyo kami umasa, kung saan kami sana ang dapat tumayo bilang tunay na lalaki at manguna, at tama lamang na iyon ang inaasahan ninyo.

Patawarin ninyo kami sa aming kawalang-pakialam sa naging mahirap para sa inyo at sa hindi ninyo kailanman naunawaan. Hindi namin kayo tinanong kailanman kung ano ang nararamdaman ninyo tungkol dito. Patawarin ninyo kami na hindi namin kayo tinanong kung ano ang inyong damdamin tungkol sa mga saloobin at aral na ito na nagtatangi sa inyo.

Ikinalulungkot namin. Nagkamali kami.

Maging malaya kayo! Paglingkuran ninyo ang Panginoon nang may kagalakan!

Susuportahan namin kayo – gaya ng lagi ninyong pagsuporta sa amin, sa kabila ng lahat ng aming ginawa.

16 Sa pagtatapos

Maraming Kristiyano, na ang Bibliya ang tanging pamantayan, ang matagal nang nakalutas sa "usapin tungkol sa mga babae" at nagbukas ng daan para sa mga kapatid na babae. Sa aking buhay, sa kasamaang-palad, napakahuli nang dumating ang pagkaunawang ito. Kaya ang aklat na ito ay talagang lipas na rin sa panahon, sapagkat matagal na sanang malinaw na nakilala na hindi natin maaaring isantabi ang paglilingkod ng mga kapatid na babae sa *lahat* ng larangan ng buhay ng iglesya. Kaming mga lalaki ay sinasaktan lamang ang aming sarili kapag nanghahawakan kami sa isang hirarkikong pananaw sa lalaki at babae. Ngunit hindi kailanman huli ang lahat upang baguhin ang mga paniniwala.

Matagal nang nalutas sa maraming lugar ang mga tanong na tinatalakay sa aklat na ito, at ako'y dumarating bilang huli. Matagal nang tapos ang labanan. Ang iba ang nakipaglaban sa larangang ito sa nakaraang 30 taon. Lubha akong nakinabang sa kanilang mga gawaing teolohikal.

Mas malalalim na paksa ang paparating sa iglesya. Ang mga paksang lubhang gumugulo sa usapin ng kasarian ay nasa agenda ngayon at malakas na itinutulak sa kamalayan ng lipunan, gaya halimbawa ng transsekswalidad. Kailangang may mga sagot tayo rito bilang mga Kristiyano sa ating lipunan. Tayong mga Kristiyano ay kailangang magpahalaga na ang plano ng Diyos na dalawang kasarian ay napakahusay at kailangang ipagtanggol. Ngunit kung pinag-uusapan pa rin natin kung maaaring magsalita at magturo ang mga babae sa iglesya, tuluyan nating mawawala ang anumang kabuluhan at hindi na tayo seseryosohin at pakikinggan sa mga talagang napapanahong paksa.

Isa sa mga napapanahong paksang ito ang transhumanismo, na nagbibigay ng kahulugan sa tao na ibang-iba sa ibinibigay ng Bibliya – at higit pa ito sa usapin ng kasarian. Dito, sa harap ng ating mga mata, ay nabubuo ang isa pang pagtatayo ng tore ng Babel, na umaangkop sa larawan ng mga huling panahon gaya ng inilalarawan sa atin ng Bibliya.

"Maging mga Kristiyano tayo na nagpapakita sa daigdig na ito, sa pamamagitan ng ating buhay, ng mapagmahal na pagsasama ng lalaki at

babae sa pag-aasawa, sa pamilya at sa iglesya. Maging tagapagdala tayo ng pag-asa sa isang lipunang nalilito at nawawalan ng direksiyon, na naghahanap ng tapat at tunay na mga huwaran ng papel. Maging mga huwaran tayo na kinikilala sa paggalang at pagpapahalaga sa kabilang kasarian. Saka, at saka lamang, tayo mapapansin at seseryosohin pa ng mga tao ngayon."

Gabriele Singer

Bilang lalaki at babae

Magmahal, Mamuno, Magturo

Mas mabuti nang magkasama!

Mas mabuti nang sama-sama!

Mas mabuti nang magkatuwang!

"Nakikita ko sa Salita ng Diyos na si Jesus, na ipinaglihi ng isang babae nang walang pakikialam ng isang lalaki, ay hindi nagpatahimik sa mga babae, kundi sa kabaligtaran ay hinimok sila na magsalita. Na sinang-ayunan Niya na ang isang babae ay umupo sa paanan ng Rabbi at matuto, gaya ni Pablo na umupo sa paanan ni Gamaliel. At na hinayaan Niyang gampanan ng isang babae sa Kanya ang isang mahalagang paglilingkod ng saserdote at mula sa kanya ay tinanggap Niya ang Kanyang pagpapahid para sa Kanyang paglilibing. Ang mga babae ang huli sa krus at ang una sa libingan. 5 sa 7

'Salita sa Krus' ay pinatotohanan at ipinasa ng mga babae lamang (maliban sa mga sundalong Romano), at ang pinakamahahalagang pangyayari sa kasaysayan ng pagliligtas ay pinatotohanan ng mga babae lamang. Sadyang nakipagtagpo si Jesus sa mga babae pagkatapos ng Kanyang muling pagkabuhay at inatasan sila na sabihin sa Kanyang mga kapatid na Siya ay muling nabuhay. Ano pa ang magagawa Niya upang linawin minsan at magpakailanman na ang ganap na pagkakapantay ng babae sa tinubos na iglesya ay orihinal at di-nagbabagong layunin ng Diyos?" Christian Beese

Gaya ng isang sakit na walang lunas, gaya ng napakatanda, matibay at malalim na nakaugat na damong-ligaw na kumakalat saanman, ang pananaw ng mga lalaking Kristiyano sa babae ay mula pa sa simula isang alingawngaw ng kanilang kapaligiran at, sa kasamaang-palad, pati ng kanilang puso. Sinasadya man o hindi, isinasabuhay man sa marahas, katamtaman o kahit sa mapagmahal na paraan, wala pa ring ibang pagpipilian kundi ang pagbabalik sa katotohanan ng Bibliya, at sa gayon sa katotohanan ng Diyos, na siya lamang nagpapalaya.

Hans-Jörg Ronsdorf

"Hindi madaling daan ang lumipat mula sa isang patriyarkal na pag-iisip tungo sa isang pag-iisip na palakaibigan sa mga babae. Kasama rito na kailangan nating muling isipin ang lahat ng inakala nating nauunawaan natin tungkol sa ating daigdig at kung paano ito gumagana, tungkol sa ating pananampalataya at sa ating ugnayan sa Diyos, sa isa't isa at sa ating sansinukob. Kasinghirap ito ng pagbabago na dinanas ng ating mga ninuno nang lumipat sila mula sa isang pagkaunawa sa sansinukob na nakasentro sa daigdig tungo sa isang pagkaunawang nakasentro sa araw. Ang mga unang siyentipikong nagmungkahi na ang daigdig ang umiikot sa araw at hindi ang kabaligtaran ay itiniwalag, sapagkat pinaniniwalaang banta ito sa kapangyarihan ng Diyos. Sa katulad na paraan, napakahirap kumawala sa isang patriyarkal na pananaw sa daigdig, kung saan tinatanggap bilang normal na ang mga babae ay pinangungunahan at pinangingibabawan ng mga lalaki at na ang mga sistema at institusyon ay inaayos at pinamumunuan ng mga lalaki. Ang isang pananaw sa daigdig na magkapantay ang karapatan at egalitaryo ay isang pananaw na nakikita ang mga babae at lalaki sa ugnayan sa isa't isa, na naghahati sa kapangyarihan, kumikilala, nagpapalakas at nagpapalaya sa mga kaloob ng isa't isa. At

humaharap sa isa't isa nang may parehong paggalang at parehong dangal." Barbara Reid

"Ang sinumang nahawakan ng espiritu ng ebanghelyo ay sasang-ayon na ang isang patriyarkal na pagkaunawa sa mga papel, na nagtuturing sa mga babae na parang mga batang kailangang bantayan at nagpaparalisa sa kanila para sa kaharian ng Diyos, ay hindi lamang kawalang-katarungan, kundi nagdulot ng di-masukat na pinsala sa iglesya ng Diyos. Kahit hindi ito kailanman nangyari dahil sa masamang motibo, sa diwa ng pag-aagawan ng kapangyarihan o ng sinasadyang pagpapababa, kundi madalas dahil sa isang trahikong di-pagkaunawa sa Banal na Kasulatan, panahon na ngayon upang buong tapang na kuwestiyunin ang mga tradisyong nag-aalis ng dangal at talikuran ang mga ito, upang ang mga babae rin ay makapaglagay ng kanilang mga paa sa 'isang maluwang na dako' at sa wakas ay maranasan nang may pasasalamat ang ganap na pagtubos na nakamit ni Jesu-Cristo." Hartmut Krüger

Ang pagbabalewala sa kultural na pinagmulan ng mga teksto ng Bibliya ay hindi umaakay sa pagsunod sa pananalita ng mga teksto; sa halip, ang pananalita ng Bibliya ay madalas, kung hindi man kadalasan, nagiging tabing na pinagpapakitaan ng sariling mga kultural na paniniwala ng kasalukuyang panahon. Ang ipinangaral sa maraming ebanghelikal bilang isang walang-hanggang katotohanan ng Bibliya ay sa katotohanan isang produkto ng ika-19 at ika-20 siglo. Kaya ang pagtataguyod sa pagkakapantay ng karapatan ng mga babae sa paglilingkod sa iglesya ay hindi pagsunod sa kasalukuyang diwa ng panahon ng peminismo, sapagkat doon ay matagal nang mas malawak ang mga hinihingi. Doon kasi ang usapin ay ang pagpapalitan ng mga papel na umiral hanggang sa ika-20 siglo, o ang tuluyang pag-aalis sa kasarian. Paano matututong magsagawa man lamang ng seryosong talakayan ng magkakaibang paninindigan sa mga pinagtatalunang tanong, kung sa loob ng mga dekada ay sinanay at ipinaglaban ng isang tao ang pagpapatupad ng mga dogmatikong pagpapahayag ng pananampalataya o paniniwala?

Thorsten Dietz

17 Iba pang mga aklat ng may-akda

Und die Toten leben doch (At Buhay Pa Rin ang mga Patay), Bielefeld, 1992

Seitenwechsel – Von Adam zu Christus (Paglipat ng Panig – Mula kay Adan Hanggang kay Cristo), Bielefeld, 2011

Entrückung, Himmel, Ewigkeit – Ein neuer Blick auf alte Themen (Pagdagit, Langit, Walang Hanggan – Bagong Pagtingin sa Lumang mga Paksa), Nürnberg, 2015

Gottes Lamm, Golgota und die Ewigkeit (Ang Kordero ng Diyos, ang Golgota at ang Walang Hanggan), Wuppertal, 2015

Fantastische Himmelwelt, Lehre und Leben der Himmelwelt im Epheserbrief (Kamangha-manghang Daigdig sa Kalangitan – Aral at Buhay ng Daigdig sa Kalangitan sa Sulat sa mga Taga-Efeso), Nürnberg, 2016

Gott spricht, Eine erklärende Übertragung der allgemeinen Briefe und der Offenbarung (Nagsasalita ang Diyos – Isang Nagpapaliwanag na Salin ng mga Pangkalahatang Sulat at ng Pahayag), Sulzberg, 2017

Epheser, nacherzählt, erklärt für heute (Efeso – Muling Isinalaysay, Ipinaliwanag para sa Ngayon), Sulzberg, 2018

Gods good Gospel, Gottes gutes Evangelium (Gods good Gospel, Ang Mabuting Ebanghelyo ng Diyos), Sulzberg, 2019

Markus, nacherzählt, erklärt für heute (Marcos – Muling Isinalaysay, Ipinaliwanag para sa Ngayon), Sulzberg, 2019

Galater, nacherzählt, erklärt für heute (Galacia – Muling Isinalaysay, Ipinaliwanag para sa Ngayon), Sulzberg, 2020

Die Briefe des Johannes, nacherzählt, erklärt für heute (Ang mga Sulat ni Juan – Muling Isinalaysay, Ipinaliwanag para sa Ngayon), Sulzberg, 2020

Frauen, vergebt uns! – Die Rolle von Frau und Mann (Kababaihan, Patawarin Ninyo Kami! – Ang papel ng babae at lalaki), Sulzberg, 2020

Ein König voller Pracht – Die gute Botschaft von Jesus, dem Messias (Ang Maringal na Hari – Ang Mabuting Balita tungkol kay Jesus, ang Mesias), Augsburg, 2022